

**SKDL:n
TOIMINTA-
KERTOMUS
12.—13. liittokokous
1.6.1979—28.5.1982**

**SKDL:n 13. liittokokous
Kuopio 28.-30.5.1982
Ihmisyysden asialla**

SKDL:n
TOIMINTA-
KERTOMUS
12.—13. liittokokous
1.6.1979—28.5.1982

SISÄLLYSLUETTELO

I Kansainvälisiä kysymyksiä	2
— Kansainvälisestä tilanteesta ja Suomen ulkopoliitikasta	3
— SKDL:n kansainväliset yhteydet	5
II Suomen sisäpolitiikasta ja SKDL:n toiminnasta eri aloilla	7
— Yleistä	7
— Vaalit	9
— SKDL:n eduskuntaryhmän toiminta	12
— SKDL hallituksessa	14
— Talouspolitiikka	15
— Maatalouspolitiikka	18
— Sosiaalipolitiikka	19
— Asuntopolitiikka	23
— Kulttuuripolitiikka	24
— Koulutuspolitiikka	26
— Tiede- ja korkeakoulupolitiikka	28
— Yleisradiopolitiikka	29
— Paikallishallintoasiat	30
— Aluepolitiikka	35
— Ympäristöpolitiikka	36
— Osuustoimintaliike	37
III SKDL:n järjestöllinen toiminta	39
— SKDL:n johtelimet	39
— Arvioita SKDL:n järjestöllisestä tilasta	53
— Koulutus- ja opintotoiminta	57
— Järjestötalous	58
— Toiminta joukkojärjestöissä	60
— Ruotsinkielinen toiminta	61
— Tiedotustoiminta	64

I KANSAINVÄLISIÄ KYSYMYKSIÄ

KANSAINVÄLISESTÄ TILANTEESTA JA SUOMEN ULKOPOLITIIKASTA

Kuluneen liittokokouskauden tärkein ulkopoliittikkaan liittynyt tapahtuma oli tasavallan presidentin, maamme korkeimman ulkopoliittisen viranomaisen, vaihtuminen. Pitkäaikainen ja arvostettu tasavallan päämies Urho Kekkonen joutui syyskuussa 1981 sairauden vuoksi jättämään virkansa tilapäisesti pääministeri Mauno Koiviston hoidettavaksi. Ilmoitus presidentin pysyvistä esteistä saatiin marraskuussa 1981. Tammikuussa 1982 tasavallan uudeksi presidentiksi valittiin tohtori Mauno Koivisto.

Tasavallan presidentin vaihdos ei merkinnyt muutosta maamme ulkopoliittisessa linjassa. Neuvostoliiton kanssa solmittuun YYA-sopimukseen perustuva aktiivinen ja rauhantahtoinen puolueettomuuspolitiikka säilyy maamme ulkopoliittisena peruslinjana myös presidentti Koiviston virkakaudella. Presidentinvaalikamppailu osoitti myös, että Paasikiven ja Kekkonen kausina vakiintunut naapuriystävyyteen perustuva ulkopoliittikka nauttii nykyisin lähes koko kansan ja kaikkien sitä edustavien merkittävien poliittisten voimien kannatusta.

Kansainvälisten suhteiden kehitys on 12. liittokokouksen jälkeen jatkunut jännittyneenä, eikä se ole vastannut niitä mm. liennyttykseen ja aseidenriisuntaan kohdistuneita odotuksia, joita ETYK-prosessin ensimmäisen vaiheen päätöskokous Helsingissä v. 1975 laajalti herätti. Kuluneita vuosia on päinvastoin leimannut suurvaltasuhteiden jatkuva kiristyminen ja asevarustelun kiihtyminen.

SALT II sopimuksen lopullinen raukeaminen kävi ilmeiseksi jo v. 1979 lopulla, kun USA:n kongressi päätti jättää sopimuksen ratifioimatta. Tämä tapahtuma ennakoiti USA:n uutta ulkopoliittista suuntausta, joka on käynyt yhä ilmeisemmäksi Ronald Reaganin tultua USA:n presidentiksi v. 1980. Reaganin hallinnon aikana USA on entistä selvemmin ilmoittanut, että se ei ole kiinnostunut liennytyksestä, vaan pyrkii säilyttämään aseellisen ylivoimansa kaikkialla maailmassa ja neuvottelee kansainvälisistä kysymyksistä vain "voiman asemasta" käsin.

Politiikkansa mukaisesti USA on uusinut ja lisännyt asejärjestelmiään, kiihdyttänyt kilpavarustelua. Myös ydinasein käytävää sotaa koskevassa sotilasstrategisessä doktriinissa on tehty muutoksia. Aiemmasta massiivisen vastaiskun opista on siirrytty ns. taktisiin ydinasein suoritettavan joustavan vastaiskun oppiin. Tämä on huolestuttavalla tavalla madaltanut ydinsodan syttymisen todennäköisyyttä kynnystä ja tehnyt Euroopasta mahdollisen ydinsodan päänäyttämön.

NATO:n hanketta sijoittaa Eurooppaan neutronipommeja ei voitu panna täytäntöön kansalaismielipiteen noustua laajasti ja lujasti hanketta vastustamaan. Ns. euro-ohjusten sijoittamis päätöksen tekoa Euroopan yleinen mielipide ei kuitenkaan enää kyennyt estämään. Pershing II- ja risteilyohjusten lopullinen sijoittaminen on kuitenkin vielä suorittamatta. Kiista euro-ohjuksista ja koko uusi kilpavarustelukierre on nostattanut kaikkialla Länsi-Euroopassa ennennäkemättömän kansalaisliikkeen Euroopan ydinaseriisunnan ja rauhan säilyttämisen puolesta. Euroopassa miljoonat ihmiset osoittivat mieltään vuonna 1981. Suomessakin rauhanmarsseihin YK:n aseidenriisuntaviikolla osallistui yli 100 000 ihmistä.

USA:n jyrkentynyt ja yhä selvemmin sotilaalliseen voimaan nojaava ulkopoliittikka ja toisaalta kansalaismielipiteen kehitys on johtanut useat Euroopan hallitukset jossakin määrin irtautumaan USA:n ulkopoliittisesta ajattelusta. Kuitenkaan mitään selvää irtautumista USA:sta ja "eurooppalaisen neutralismin" läpimurtoa ei ole tapahtunut. Euroopan yleisessä mielipiteessä ja julkisessa keskustelussa tällaiset tunnot ovat kuitenkin tulleet yhä yleisemmiksi.

Varustelukilpailun lisäksi suurvaltasuhteiden ja myös muiden kansainvälisten suhteiden huononeminen on ilmennyt monilla muillakin tavoilla. Kansainvälistä jännitystä on näkynyt mm. Israelin jatkamassa hyökkäys-henkisessä miehityspoliitikassa, Neuvostoliiton Afganistanin hallitukselle

antamassa sotilaallisessa avussa, Irakin ja Iranin välisessä sodassa, Puolassa sisäisesti julistetussa sotatilassa ja USA:n avoimessa sekaantumisessa Nicaraguan ja Salvadorin sisäisten olojen kehitykseen.

Neuvostoliitto on NKP:n rauhanohjelman mukaisesti tehnyt aloitteita aseidenriisunnan aikaansaamiseksi. USA ja sen NATO-liittolaiset eivät kuitenkaan ole osoittaneet sellaista neuvotteluhalukkuutta, että aseidenriisuntaneuvotteluissa olisi tapahtunut edistymistä.

SKDL on liittoneuvoston ja liittohallituksen päätöksin ottanut kantaa tärkeimpiin kansainvälisiin tapahtumiin ja kehitysprosesseihin. Päävastuun kansainvälisen tilanteen huononemisesta kantavat SKDL:n käsityksen mukaan USA ja muut imperialistiset valtiot. Kannanotoillaan SKDL on pyrkinyt tukemaan poliittista ja sotilaallista liennytystä, aseidenvalvontaa ja aseidenriisuntaa sekä teollisuus- ja kehitysmaiden suhteiden kehittämistä YK:n hyväksymän uutta kansainvälistä taloudellista järjestystä koskevan julistuksen hengessä.

Presidentti Kekkosen aloitteet ydinaseettoman Pohjolan muodostamiseksi ovat kertomuskaudella herättäneet kaikissa pohjoismaissa enemmän vastakaikua kuin koskaan aikaisemmin. SKDL on antanut aktiivisen tukensa kansalaisten vaatimusliikkeelle ydinaseettoman Pohjolan puolesta.

Suomen ulkopoliitikalta SKDL on edellyttänyt aktiivisuutta näiden tavoitteiden edistämiseksi. Erityisen suuri paino SKDL:n kannanotoissa on pantu Suomen kehitysyhteistyöpolitiikkaan. SKDL on vaatinut Suomen kehitysavun markkamääräistä lisäämistä, laadullista parantamista ja kohdemaiden valitsemista sellaisten maiden joukosta, joiden hallitukset ohjaavat avun koko väestönsä elinolojen kohentamiseen, eikä vain varakaiden yläluokkiensa etujen kasvattamiseen.

Erityistä painoa SKDL on pannut kaupan ja taloudellisen yhteistyön kehittämiseen Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa.

SKDL:n KANSAINVÄLISET YHTEYDET

Kuluneena liittokokouskautena SKDL:llä on ollut kansainvälistä kanssakäymistä eri maiden edistyksellisten järjestöjen kanssa. Erityisen keskeiselle sijalle on noussut solidaarisuustoiminta erityisesti Keski-Ameri-

kan vapautusjärjestöjen kanssa. Erilaiset yhteydenpidot ovat tapahtuneet joko kahdenkeskisinä tai monikansallisissa konferensseissa.

Liittokokouskauden aikana SKDL on ottanut vastaan valtuuskuntia seuraavista järjestöistä: Jugoslavian sosialistinen liitto, Puolan kansan yhtenäisyysrintama ja Korean työväen puolue.

SKDL:n edustajat ovat ottaneet vastaan mm. seuraavia muiden järjestöjen maahamme kutsumia valtuuskuntia tai maassamme vierailleen eri järjestöjen poliittisia edustajia: Länsi-Saharan vapautusliike Polisario, Nicaraguan ammattiyhdistysliike, Ranskan kommunistinen puolue, MPLA, Algerian kansallinen vapautusliike FLN, Salvadorin demokraattinen vallankumousrintama FDR ja Salvadorin ihmisoikeuskomissio. Lisäksi SKDL:n edustajat ovat tavanneet useita maassamme vierailleita ulkomaisia lehtimiehiä.

Liittokokouskautena SKDL on lähettänyt valtuuskunnat seuraavien järjestöjen vieraiksi: Romanian kommunistinen puolue, Puolan kansan yhtenäisyysrintama, Tanskan sosialistinen kansanpuolue, Kansainvälinen komitea Korean rauhanomaisen jälleenyhdistämisen puolesta, Italian kommunistinen puolue, Unkarin kansanrintama, Socialistisk Venstreparti (Norja), Vänsterparti Kommunisterna (Ruotsi), Korean työväen puolue.

Lisäksi SKDL:n edustajilla on ollut tapaamisia asianomaisissa maissa mm. seuraavien järjestöjen edustajien kanssa: Espanjan kommunistinen puolue, Italian kommunistinen puolue, Polisario.

Yhteyksiä on ollut myös seuraaviin järjestöihin: Saksan demokraattisen tasavallan kansallinen rintama, PLO, Kiosanto, Zimbabwen vapautusjärjestöt ZANU-PF ja ZAPU, Sinn Fein, Portugalin demokraattinen liitto, Socialistiske Folkepartiet (Tanska).

SKDL:n edustajat ovat olleet mukana Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnassa. PN:ssä on jatkettu pohjoismaisten vasemmistovoimien yhteistyötä, ja PN:n istuntojen yhteydessä on järjestetty sosialististen ja kommunististen puolueiden ja liikkeiden edustajien tapaamisia. Myös Suomen YK-valtuuskuntaan sekä yleiskokouksissa että aseidenriisuntaistunnoissa on kuulunut SKDL:n edustajia.

SKDL:n edustajia on osallistunut useisiin kansainvälisiin konferensseihin ja tapahtumiin. Näistä mainittakoon Suomen ja Neuvostoliiton rauhanpuolustajien vuosittaiset tapaamiset, kansainväliset Korea-konferens-

sit, Norjan SV:n naiskonferenssit, Ny Dag-lehden lehtijuhla ja Euroopan naisten rauhanmarssi kesällä 1981.

SKDL on osallistunut monin tavoin Suomen Rauhanpuolustajien ja erityistyys- ja solidaarisuusseurojen toimintaan, ja sen edustajia on ollut mukana näiden järjestöjen johtotehtävissä.

II SUOMEN SISÄPOLITIIKASTA JA SKDL:n TOIMINNASTA ERI ALOILLA

YLEISTÄ

Aika 12. liittokokouksesta 13. liittokokoukseen — 1980-luvun alku — on tuonut voimakkaasti vastakkaisia kehityssuuntia suomalaisen yhteiskunnan ilmapiiriin. Itsekkäät ja epäsosiaaliset asenteet ovat selvästi lisääntyneet yhteydessä oikeiston asemien vahvistumiseen. Torjuva suhtautuminen yhteiskunnallisiin uudistuksiin on lisääntynyt.

Toisaalta on etenkin nuorison keskuudessa herännyt voimakasta valmiutta ottaa vastuuta ympäristön ja koko maailman kohtalosta. Tämä on ilmennyt valtavasti kasvaneessa rauhanliikkeessä, ympäristöliikkeissä, prosenttiliikkeessä jne.

Porvarillisten puolueiden, mutta myös sosialidemokraattien toiminnassa näkyvä piittaamattomuus vähäosaisista on näkynyt räikeimmin suh-

tautumisessa työttömyyteen. Vaikka Suomen taloudellinen kehitys on kuluneena kautena ollut huomattavasti parempi kuin useimmissa muissa Länsi-Euroopan maissa, on työttömyys maassamme muodostunut pysyväksi ilmiöksi. Huolestuttavaa on, että tämä asiantila hyväksytään, nähdään että tietyn suuruinen työttömyys kuuluu "normaaliin" yhteiskunnan tilaan.

SKDL on jatkuvasti taistellut työttömyyden poistamiseksi. Työllisyyden turvaaminen on myös ollut tärkeä peruste SKDL:n osallistumiselle hallitukseen.

Hallitusyhteistyössä etenkin keskustapuolueen kanssa on ollut varsin suuria vaikeuksia. Tämä on johtunut sekä edellä kuvatuista asenteista että presidentinvaalien lähestymisestä, mikä aiheutti jännitteitä keskustapuolueen ja sosialidemokraattien välillä. Hallituksen sisäiset vaikeudet kärjistyvät aina budjettiratkaisuissa sekä kevään 1981 tulopoliittisen ratkaisun yhteydessä tehdyssä ns. sove-paketissa.

Syksyllä 1981 hallituksen pelasti hajoamiselta lähinnä presidentti Kekkonen estyneisyys hoitamasta tehtäviään terveydellisistä syistä, jota seurasivat ennenaikaiset presidentinvaalit tammikuussa 1982.

SKDL asetti vaaleissa tavoitteekseen ennen muuta ulkopoliittisen peruslinjamme lujittamisen ja syventämisen. Tärkeänä nähtiin myös se, että keskustan ja vasemmiston yhteistyö voisi jatkua vaalien jälkeenkin.

Presidentin valitsijamiesvaalien tulos oli SKDL:lle heikko, mikä johtui ennen kaikkea siitä, että suuri osa perinteistä kannattajakuntaamme äänesti "suoraan" Mauno Koivistoa. SKDL:n valitsijamiehet toimivat kuitenkin jälleen ratkaisijan osassa lopullisessa presidentin valinnassa äänestäessään Koivistoa jo ensimmäisellä kierroksella.

Vasemmiston ja keskustan hallitusyhteistyö on jatkunut entiseltä pohjalta myös presidentin vaalin jälkeen. Tämän yhteistyön on katsottu luovan nykyisessä kärjistyneessä kansainvälisessä tilanteessa luotettavimman perustan maamme ulkopoliittisen linjan jatkamiselle ja syventämiselle sekä luovan edellytykset edistykselliselle uudistuspolitiikalle.

VAALIT

Kunnallisvaalit 1980

Ihmisyiden asialla — SKDL

Valmistautuminen kunnallisvaaleihin aloitettiin hyvissä ajoin. Vaalikamppailu painottui kunnallispoliittisiin asioihin, erityisesti kuntakoh- taisten tavoiteohjelmien muodossa.

Kunnallisvaalitulos muodostui 70-luvun heikoimmaksi. SKDL:n kannatus jäi 16,7 prosenttiin ja kokonaisäänimäärä 456.445 ääneen.

Vaalitulosten perusteella voidaan päätellä, että paikallisilla tekijöillä oli vain rajallinen merkitys vaalitulokseen. Ratkaisevinta on ollut yleinen poliittinen kehitys ja kansandemokraattisen politiikan kokonaiskuva.

Tulokseen vaikutti myös se, että omat kannattajat eivät nähneet SKDL:n politiikkaa todellisena vaihtoehtona ja jättivät runsaslukaisesti äänestämättä. SKDL:n vaalijaoston vaaliarviossa on esitetty laajasti näkemyksiä kannatuksen laskuun johtaneista syistä.

Johtopäätöksenä on todettu, että kansandemokraattisen liikkeen on perusteellisesti arvioitava yhteiskunnallisessa kehityksessä tapahtuneet muutokset ja määriteltävä tältä pohjalta ohjelmalliset ja käytännön poliitiikan tavoitteet.

Presidentin valitsijamiesvaalit 1982

Rauhan ratkaisu — SKDL — Kalevi Kivistö

Presidentin valitsijamiesvaaleihin jouduttiin ennenaikaisesti presidentti Urho Kekkosen luovuttua tehtävästään sairauden takia syksyllä 1981. Vaaleihin valmistautumisaika jäi lain mukaan lyhyimmäksi mahdolliseksi eli kolmeksi kuukaudeksi.

Kaikilla merkittävimmillä puolueilla oli oma presidenttiehdokas. SKDL:n ehdokkaana oli SKDL:n puheenjohtaja Kalevi Kivistö.

Vaalikamppailu muodostui tiiviiksi ja loppua kohden innostavaksi, johon merkittävän panoksen antoi toveri Kivistön asiallinen ja luottamusta herättävä esiintyminen.

SKDL:n vaalitulokset muodostui kuitenkin heikoksi. Kannatus jäi 11 prosenttiin ja äänimäärä 348.165 ääneen.

SKDL sai 32 valitsijamiestä 301:stä. Presidentin valinta ratkaistiin ensimmäisellä äänestyskierröksellä, jossa Mauno Koivisto tuli valituksi kansandemokraattien ja sosialidemokraattien 166 äänellä. Äänestyksessä SKDL:n valitsijamiesryhmä hajosi 11 valitsijamiehen irtauduttua SKDL:n liittohallituksen, SKP:n poliittisen toimikunnan ja SKDL:n valitsijamiesryhmän päätöksistä.

Kunnallisvaalien tulokset

	äänimäärä	prosenttiosuus	
	1976	1980	1976 1980
SKDL	494.920	456.177	18,5 16,6
SDP	665.632	699.280	24,8 25,5
STP	1.901		0,1
KOK	561.121	628.950	20,9 22,9
KEPU	494.423	513.362	18,4 18,7
LKP	127.750	88.086	4,8 3,2
RKP	126.189	128.308	4,7 4,7
SMP	56.091	83.265	2,1 3,0
SKL	85.792	100.800	3,2 3,7
PKP/POP	23.076	13.478	0,9 0,5
SYP	1.905		0,1
SKYP	12.816	3.265	0,5 0,1
Sos. valitsijayhd.	1.645	2.787	0,1 0,1
Ei-sos. „	15.216	10.615	0,6 0,4

Presidentin valitsijamiesvaalit

	1978	1982 ^{x)}	1978 1982
SKDL	445.098	348.165	18,2 11,0
SDP	569.154	1.270.943	23,2 43,1
KOK	360.310	593.159	14,7 18,7
KEPU	475.372	534.404	19,4 16,8
LKP	71.232	55.618	2,9 1,8
RKP	88.054	121.331	3,6 3,8
SMP	114.488	71.522	4,7 2,3
SKL	215.244	60.329	8,8 1,9
PKP/POP	82.478	9.550	3,4 0,3
SYP	893		0,0
SKYP	18.543	1.151	0,8 0,0
STP	2.187		0,1
Muut		11.112	0,3

^{x)} 1982 tulokset epävirallisen tilaston mukaan

SKDL:n EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTA

Keskustan ja vasemmiston edelleen jatkuneen hallitusyhteistyön aikana SKDL:n eduskuntaryhmä on toiminut yhteistyössä muiden hallituspuolueiden eduskuntaryhmien kanssa. Näin SKDL:n eduskuntaryhmä on voinut vaikuttaa lakiesitysten sisältöön jo niiden valmisteluvaiheessa.

Valtion tulo- ja menoarvioesityksiä SKDL:n ryhmä on arvostellut muita hallitusryhmiä ankarammin. Tyytymätön SKDL on ollut erityisesti työllisyys- ja asuntotuotantomäärärahoihin.

Palkansaajien verotuksen kiristyminen on voitu estää tekemällä inflaatiotarkistukset verotaulukoihin ja vähennyksiin. SKDL on onnistunut torjumaan oikeiston ja keskustankin pyrkimykset korottaa liikevaihtoveroa ja saattaa teollisuuden luv-helpotukset pysyviksi.

Sosiaalisia uudistuksia ja parannuksia Suomessa on saatu aikaan suoranaisia heikennyksiä välttämällä toisin kuin monissa muissa vastaavissa maissa. Vuoden 1980 alusta käynnistyi suuri kansaneläkeuudistus, jonka puolesta SKDL on tehnyt mittavan työn. SKDL:n eduskuntaryhmä pyrki myös mahdollisimman varhaisessa vaiheessa varmistamaan uudistuksen jatkoon. Siinä se onnistuikin, ja keväällä 1981 eduskunta päätti uudistuksen toisen ja kolmannen vaiheen laeista.

Vuoden 1981 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun kuului sairaus- ja tapaturmavakuutuksen päivärahojen sitominen tuloihin ja niiden saattaminen veronalaisiksi. Pekkassopimuksen mukainen esitys olisi merkinnyt eräiden pienituloisimpien etuuksien heikentymistä. Sitä SKDL:n eduskuntaryhmä ei voinut hyväksyä ja saikin vaatimansa korjaukset hyväksytyiksi.

SKDL:n eduskuntaryhmä kamppaili pitkään myös terveyskeskukset pöytäkirjasta vastastaan, missä se sai huomattavan paljon tukea monilta järjestöiltä ja yksityisiltä. Terveyskeskukset maksun pöytäkirjasta olisi merkinnyt luopumista perusterveydenhuollon maksuttomuuden periaatteesta ja avannut tien maksun korottamiselle helposti jatkossa.

Keväällä 1980 eduskunnassa käytiin laaja perhepoliittinen keskustelu. SKDL:n eduskuntaryhmä pyrki siihen, että samalla olisi voitu tehdä myös konkreettisia päätöksiä. Lapsilisiä on korotettu säännöllisesti ja äitiyslomaa pidennetty kehittäen sitä kaiken aikaa vanhempainlomaksi.

Kauaskantoisia ratkaisuja merkitsivät myös eduskunnan hyväksymät

ja SKDL:n ajamat liikuntalaki ja kuntien kulttuuritoimintalaki. Muita merkittäviä lakiuudistuksia ovat mm. maa-aineslaki, jolla säädellään lähinnä kaupallista soranottoa, ja liikenneturvallisuutta parantava tieliikennelaki.

Kannanotoillaan, aloitteillaan, eduskuntakyselyillään ja muin eduskunnassa käytettävien keinoin SKDL:n ryhmä ja sen jäsenet ovat erityisesti pyrkineet asumiskustannusten alentamiseen ja työttömien toimeentuloturvan parantamiseen. Ryhmä on pyrkinyt jarruttamaan varustelumäärärahojen kasvua ja vastusti vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksen uusia asehankintoja.

Ryhmäaloitteita SKDL on jättänyt mm. kansalaisten perusoikeuksien laajentamisesta, asumiskustannusten alentamisesta, työsuhte- ja työttömien toimeentuloturvan parantamisesta, ympäristönsuojelun tehostamisesta ja kehitysyhteistyömäärärahojen korottamisesta.

Eduskuntavaaleissa 1979 valitut SKDL:n kansanedustajat:

Helsingin vaaliipiiri: Anna-Liisa Hyvönen, Aarne Saarinen ja Seppo Toivainen.

Uudenmaan vp: Marja-Liisa Salminen, Ilkka-Christian Björklund, Veikko Saarto ja Pauli Uitto.

Turun eteläinen vp: Heli Astala, Anna-Liisa Jokinen ja Ensio Laine.

Turun pohjoinen vp: Irma Rosnell, Aulis Juvela ja Matti Järvenpää.

Hämeen eteläinen vp: Aarne Koskinen ja Kauko Tamminen.

Hämeen pohjoinen vp: Ulla-Leena Alppi, Marjatta Mattsson ja Mikko Kuoppa.

Kymeen vp: Terho Pursiainen.

Mikkelin vp: Unto Ruotsalainen.

Pohjois-Karjalan vp: Pauli Puhakka.

Kuopion vp: Lauha Männistö ja Veikko J. Rytönen.

Keski-Suomen vp: Inger Hirvelä ja Kalevi Kivistö.

Vaasan vp: Sten Söderström ja Jarmo Wahlström.

Oulun vp: Helvi Niskanen, Vappu Säilynoja, Arvo Kemppainen, Pentti Liedes ja Juhani Vähäkangas.

Lapin vp: Esko-Juhani Tennilä, Mikko Ekorre ja Niilo Koskeniemi.

Liittokokouskaudella on SKDL:n eduskuntaryhmässä tapahtunut yksi henkilövaihdos. Anna-Liisa Hyvösen siirryttyä syyskuussa 1980 Helsingin kaupungin apulaiskaupunginjohtajaksi hänen tilalleen tuli sosiaalishteeri

Kati Peltola.

Kansandemokraattisen liikkeen yhtenäisyyspyrkimykset kokivat pahan takaiskun joulukuussa 1981, kun SKDL:n eduskuntaryhmä joutui erottamaan yksitoista jäsentään ryhmän toiminnasta toistuvan ryhmäpäättösten vastaisen käyttäytymisen vuoksi.

SKDL:n eduskuntaryhmästä erotettiin kansanedustajat: Aarne Koskinen, Mikko Kuoppa, Ensio Laine, Pentti Liedes, Pauli Puhakka, Irma Rosnell, Marja-Liisa Salminen, Marjatta Stenius, Sten Söderström, Esko-Juhani Tennilä ja Seppo Toiviainen.

Huhtikuussa 1982 ryhmästä erotettujen kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen syntyivät edellytykset ryhmän yhdistämiseen ja erotetut kansanedustajat hyväksyttiin takaisin ryhmän jäseniksi.

SKDL HALLITUKSESSA

SKDL:n edustajat osallistuivat koko liittokokouskauden ajan neljän puolueen keskusta-vasemmistohallitukseen. Hallitukseen osallistumisesta tehtiin päätökset kd-keskusjärjestöissä äänestyksen jälkeen ja vähemmistön jääneet toimivat mm. eduskunnassa usein opposition tavoin.

Pääministeri Mauno Koiviston (sd) 2. hallitukseen nimitettiin 26. 5. 1979 SKDL:stä kulttuuri- ja tiedeministeriksi Kalevi Kivistö, liikenneministeriksi Veikko Saarto ja työvoimaministeriksi Arvo Aalto. Aalto erosi puolue tehtävien takia hallituksesta 20. 3. 1981 ja työvoimaministeriksi nimitettiin Jouko Kajanoja. Samalla vaihtui myös hallitusryhmän puheenjohtaja, joksi tuli Kalevi Kivistö. Pääministeri Koivisto siirtyi syksyllä 1981 hoitamaan tasavallan presidentin tehtäviä ja hallitusta johti loppuajan pääministerin sijainen Eino Uusitalo (kesk.).

Kun Mauno Koivisto oli 26. 2. 1982 valittu presidentiksi, vaihtui pian myös hallitus. Hallituspohja säilyi entisenä, mutta joitakin salkkuja vaihtui. Pääministeri Kalevi Sorsan (sd) 3. hallitukseen nimitettiin 19. 2. 1982 SKDL:stä opetusministeriksi Kalevi Kivistö, liikenneministeriksi Jarmo Wahlström ja työvoimaministeriksi Jouko Kajanoja. Hallitusryhmän puheenjohtajana toimi edelleen Kalevi Kivistö.

Molemmissa hallituksissa oli porvarienemmistö, mikä porvarienemmistöisen eduskunnan aikana luonnollisesti näkyi myös hallituksen ratkaisuissa. Siitä huolimatta on hallituksessa onnistuttu estämään esimerkiksi

liikevaihtoveron korotus ja toteutettu verotuksen inflaatiotarkistukset. SKDL:n vastustuksesta huolimatta on sen sijaan ajettu läpi eräitä verohelpotuksia yrityksille.

Lainsäädäntöuudistuksista toteutettiin näiden hallitusten aikana mm. kansaneläkeuudistus, äitiysloman pidennyksiä ja pantiin alulle ns. VAL-TAVA ja sosiaalihuoltolaki. Keskiasteen koulutuksen uudistus on toteutusvaiheessa, peruskoulua ja lukiota koskevat lait ovat eduskunnassa, taiteilijapalkkajärjestelmä on aloitettu perustamalla v. 1982 pitkäaikaisia taiteilija-apurahoja eläkeoikeuksin. Pitkään valmisteltu tieliikennelaki astui voimaan 1. 4. 1982 ja kalastuslainsäädännön kokonaisuudistus pilkkipykäliseen on hyväksytty eduskunnassa. Ympäristönsuojelun alalta on säädetty soranottolaki ja ilmansuojelulaki. Eduskunnan käsittelyssä ovat niin ikään pitkään valmistellut sukunimilaki ja ulkomaalaislaki.

TALOUSPOLITIikka

Aika 12. liittokokouksen jälkeen on ollut Suomessa suhteellisen myönteisen taloudellisen kehityksen aikaa muihin kapitalistisiin maihin verrattuna.

SKDL:n liittoneuvosto kuvasi tätä 18. 5. 1980: "Vasemmiston ja keskustan yhteistyöllä sekä ammattiyhdistysliikkeen myötävaikutuksella on nostettu maamme talous sodanjälkeisen historiamme syvimmästä ja pimeimpään jatkuneesta lamasta. - - - Työttömyys on laskenut puoleen syvimpien lamavuosien tasosta ja se on edelleenkin alenemassa, joskin työttömyys on edelleen huomattavan suuri. Reaalipalkkojen lasku käännettiin nousuun viime vuonna. Taloudellinen kasvu ja työttömyyden supistuminen oli maassamme kapitalistimaiden nopeinta."

Samalla liittoneuvosto kuitenkin totesi, että taloudellisen kasvun tulokista olivat hyötynneet enemmän yritykset ja rikkaat kuin työläiset ja toimeihenkilöt.

Ajanjakson suurimpia taloudellisia ongelmia ovat olleet työttömyys, joka myönteisestä taloudellisesta kehityksestä huolimatta on jatkunut voimakkaana ja viime aikoina kasvanut, sekä etenkin vuonna 1980 inflaatio.

SKDL asetti vuoden 1980 budjetille kolme keskeistä tavoitetta: bruttokansantuotteen 5 prosentin suuruisen kasvun, työttömyyden supistamisen alle 5 prosentin ja inflaation rajoittamisen korkeintaan 5 prosenttiin.

Liittohallitus joutui 18. 9. 1979 toteamaan hallituksen budjettiesityksen vain osittain vastaavan näitä tavoitteita. Liittohallitus totesi, ettei esityksessä ole riittävästi välittömiä työllisyysvaroja ja että myös inflaation torjumisen kannalta esitys oli puutteellinen. Myönteisenä liittohallitus piti esityksen eräitä veropoliittisia uudistuksia.

Keväällä 1980 SKDL kiinnitti voimakasta huomiota nopeutuneeseen inflaatioon ja yhtyi SAK:n vaatimukseen markan revalvaatiosta.

Tavoitteet vuoden 1981 budjetille SKDL asetti liittohallituksen kokouksessa 19. 8. 1980. Tavoitteissa todetaan:

”Taloudellinen kasvu jatkuu Suomessa edelleen suhteellisen nopeana. Kuitenkin työttömyys on yhä vaikea ongelma. Hintojen nousu on kiihtynyt, mikä vaarantaa palkansääjien, lapsiperheiden ja pienituloisten ihmisten ostovoiman reaalisien lisääntymisen.

Viime vuosien kokemukset hallituksen talouspolitiikasta osoittavat, että valtiovallan toimin voidaan merkittävästi vaikuttaa siihen, millaisissa taloudellisissa oloissa lähivuosina elämme. Siksi tarvitaan itsenäisen otteen lujittamista talouspolitiikassa ja sen mukaisia päättäväisiä toimia, joilla torjutaan kapitalististen maiden lamailmiöiden aiheuttama Suomen taloudellisen kehityksen hidastumisen ja työttömyyden kasvun uhka. On suuntauduttava määrätietoisesti siihen, että maamme taloudellinen kehitys jatkuu parempana kuin kapitalistisissa teollisuusmaissa yleensä.

Budjetin peruslinja tulee rakentaa valikoivia työllistämistoimia laajentavaksi ja niiden laatua parantavaksi. Samalla on välittömästi ryhdyttävä korkeasuhdannetta tasaaviin toimiin sekä saatava inflaatio hidastumaan.”

Liittohallitus esitti konkreettiset tavoitteet, joiden mukaan työllistämistoimia oli lisättävä, inflaatio saatava tuntuvasti hidastumaan, yhteiskunnallista uudistustyötä tehostettava ja valtion velkaantumista vähennettävä.

Arvioidessaan budjettineuvottelujen tuloksia 9. 9. 1980 liittohallitus joutui taas toteamaan SKDL:n tavoitteiden toteutuneen vain osittain.

”Työllisyyden — erityisesti nuorten työllisyyden — edistämisen ja asuntopolitiikan osalta SKDL sai läpi muutokset, jotka luovat perustaa

ongelmien lievittämiselle näillä alueilla. --- Inflaation hillinnässä ei lähinnä hallituksen porvarillisen enemmistön haluttomuuden vuoksi päästy parhaaseen mahdolliseen tulokseen. Budjetti ei myöskään riittävässä määrin tue pyrkimystä saada taloudellinen kehitys maassamme jatkumaan parempana kuin yleensä teollistuneissa kapitalistisissa maissa.”

SKDL:n liittoneuvosto käsitteli 13. 12. 1980 laajasti talouspolitiikkaa. Liittoneuvoston lausumassa todetaan, että myös Suomessa taloudellinen kasvu alkaa heiketä ja muissa kapitalistisissa maissa syvenevän laman ulottuvan vähitellen myös Suomeen. Kannanotossa varoitetaan tekemästä samoja talouspoliittisia virheitä kuin edellisen lamakauden aikana: ”Vientiteollisuuden kilpailukyvyyn ja yritysten kannattavuuden ylikorostuminen vuosina 1976—77 talouden elvyttämisessä kotimaisen kysynnän ja kansalaisten kulutusmahdollisuuksien kustannuksella osoittautui hitaaksi ja katkeraksi tieksi taloudellisesta lamasta irrottautumisessa.”

Kannanotossa korostetaan, että kauppa Neuvostoliiton ja muiden SEV-maiden kanssa muodostaa vahvan perustan aktiiviselle ja kaukonäköiselle talouspolitiikalle läntisten vientiedellytysten ja taloudellisten näkymien heiketessä.

Liittoneuvosto katsoi, että laskusuhdanteeseen varautuminen edellyttää valtiovaltaa nykyistä määrätietoisempaa talous- ja suhdannepolitiikkaa, joka suuntautuu tietoisesti kansalaisten toimeentulon ja työllisyyden parantamiseen sekä hintojen nousun hillitsemiseen.

Kevään 1981 tulopoliittinen ratkaisu aiheutti vakavia ongelmia myös hallituksen sisällä. Tulopoliittisen selvitysmiehen Matti Pekkasen tekemä esitys kaksivuotiseksi ratkaisuksi ei tyydyttänyt kansandemokraatteja, koska se oli luonteeltaan selvästi epäsosiaalinen, parempituloisia suosiva. Monilla aloilla Pekkasen esityksen palkankorotusmallit pystyttiin eri keinoin murtamaan.

Räikein sosiaalinen epäkohta Pekkasen esityksessä sisältyi esitykseen sosiaalietujen verotuksesta, ns. sove-lakeihin. Esitys toteutuessaan sellaisenaan olisi merkinnyt pienituloisimpien perheenhuoltajien aseman heikkenemistä. Tämän epäkohdan SKDL pystyi hallituksessa torjumaan.

Vuoden 1982 budjetille SKDL:n päätavoitteet olivat seuraavat:
— budjetti elvyttää taloudellista toimintaa,
— budjetin työllistävää vaikutusta voimistetaan, mikä edellyttää mm. asuntomäärärahojen ja muiden välttämättömään rakentamiseen osoi-

- tettävien määrärahojen nostamista,
- sosiaaliturvaa, terveydenhoitoa ja yleensä julkisia palveluja kehitetään aikaisempien suunnitelmien mukaan,
- budjetti turvaa koulutuksen kehittämisen ja tieteellisen tutkimustyön, erityisesti perustutkimuksen, laajentamisen,
- kehitysyhteistyövaroja lisätään hyväksyttyjen tavoitteiden mukaisesti ja suunnataan varat tukemaan riippumatonta taloudellista kehitystä,
- budjetissa toteutuu vastuuntunto vähävaraisia kohtaan, mikä edellyttää mm. työttömien aseman korjaamista ja terveystaloustalouden palvelujen pitämistä maksuttomina.

Budjettineuvotteluista muodostui hyvin kärkevät ja ne olivat vähällä johtaa hallituksen hajoamiseen. Tilannetta vaikeutti keskustapuolueen johdon asennoituminen. SKDL:n liittohallituksen työvaliokunta vetosi 10. 9. 1981 keskustapuolueen johtoon, ettei se "asetuisi poikkiteollisen työttömien ja muiden vähävaraisten ihmisten toimeentulon parantamisen ja välttämättömän uudistuspolitiikan jatkamisen tielle." Budjettisopu syntyi varsinaisesti vasta pakkotilanteessa presidentti Kekkonen tultua esityneeksi hoitamasta tehtävänsä terveydellisistä syistä.

Presidentin valitsijamiesvaalien jälkeen muodostettuun uuteen hallitukseen vetosi SKDL:n liittoneuvosto 27. 2. 1982: "Kansalaiset odottavat hallituksen vastaavan niihin haasteisiin, joita laman syveneminen kansainvälisessä kapitalistisessa taloudessa ja taloudellisen tilanteen kärjistyminen myös Suomessa aiheuttavat. Keskeisimmät tehtävät ovat työttömyyden torjuminen, inflaation hillitseminen, asumiskustannusten nousun estäminen, työsuhdeturvan parantaminen ja yleensä yhteiskunnallisen uudistuspolitiikan jatkaminen. Hallitusohjelma sisältää vain osan näiden tehtävien edellyttämistä toimenpiteistä. On välttämätöntä, että estetään yksityistä tuotantoelämää ja yksityisiä rahalaitoksia omilla toimillaan viemästä perustaa talouspolitiikalta, jolla hallitus pyrkii korjaamaan tilannetta."

MAATALOUSPOLITIikka

Liiton maatalouspoliittisen toiminnan tehostamiseksi perustettiin 12.

liittokokouksen jälkeen SKDL:n maatalouspoliittinen neuvottelukunta, johon piirijärjestöjen esitysten mukaisesti valittiin jäseniä jokaisen piirijärjestön alueelta. Neuvottelukunta on kokoontunut 5 kertaa käsitellen ajankohtaisia maatalouspolitiikan kysymyksiä sekä liiton maatalousohjelman uudistamista. Neuvottelukunta on ollut tärkeä taustavoima ohjelm uudistuksen merkeissä tehdyssä työssä.

Neuvottelukunnan lisäksi liittohallituksen perustama maatalouspoliittinen jaosto on käsitellyt maatalouspolitiikan kysymyksiä.

Maatalouspoliittisen ohjelman uudistus aloitettiin neuvottelukunnan periaatteellisen keskustelun pohjalta työryhmän toimesta. Ohjelmaluonnos oli viime syksynä järjestöjä käsitellyssä ja tarkoituksena oli saattaa ohjelmaluonnos v. 1982 keuhkatalvella liittoneuvoston käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi. Presidentin valitsijamiesvaalit vaikuttivat kuitenkin siihen, että ohjelmaluonnos tulee liittoneuvostolle vasta ensi talven aikana.

Käytännön maatalouspolitiikassa SKDL on pitänyt tärkeänä toimintaa työvaltaisen maatalouden ja siinä työskentelevien pienviljelijäin puolesta. Samalla on pyritty ehkäisemään maatalouden ja maatalousmaan joutuminen viljelijäväestön ulkopuolisten omistukseen.

Maataloustuloratkaisuissa SKDL on vaikuttanut siihen, että yhteiskunnan maataloustuotannon tukemiseen suuntaamia varoja on aikaisempaa painotetummin käytetty pienviljelijäin eduksi.

SKDL:n maatalouspoliittisen toiminnan eräänä vaikeutena on tehtävään erikoistuneen työvoiman puuttuminen. Tämä on vaikuttanut siihen, etteivät liiton maatalouspoliittiset kannat ole päässeet riittävästi esille ja niiden käsittely SKDL:n järjestöelimissä on ollut vähäistä.

SOSIAALIPOLITIikka

Sosiaalipolitiikan painopiste on siirtynyt hallinnon ja talouden uudistamiseen. Toiminnallista sisältöä koskevat sosiaalipoliittiset uudistushankkeet ovat kaatuneet talouspolitiikan antamiin ahtaisiin raameihin. Vielä 1970-luvulla vallinnut sosiaalisen hyvinvointipolitiikan tavoitteiden korostaminen on vaihtunut 1980-luvulle tultaessa lyhyen tähtäimen talouspoliittisten realiteettien korostamiseksi.

Merkittävin taloudellishallinnollinen uudistus on kesällä 1981 eduskunnan käsiteltäväksi saatettu sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistaminen (ns. Valtava). Samassa yhteydessä eduskunta sai käsiteltäväkseen sosiaalihuoltolakiesityksen, joka luo sosiaalihuollon sisällölliselle uudistukselle puitteita. Valtava-uudistuksella vaikutetaan pitkällä tähtäimellä sosiaali- ja terveydenhuollon painopisteiden muotoutumiseen sekä sosiaalipoliittiseen palvelutuotantoon ja käytettävien yhteiskunnallisten voimavarojen määrään.

Toimintakaudella on selvästi ollut havaittavissa terveydenhuollon kehittämissuunnitelmien jatkuva hidastaminen. Kansanterveystyön toteuttaminen on edelleen erityisesti suurissa kaupunkikunnissa vasta alussa. Myöskään sairaalalaitoksen byrokratiaa ei ole onnistuttu vähentämään, eikä lääkehuollon kokonaisuudistukseen ole ryhdytty.

Sosiaalihuoltolakiin liittyen on käynnistetty lastensuojelulainsäädännön, vammaisten huollon ja päihdehuollon kokonaisuudistukset. Perhepolitiikan alueella uudistukset ovat jääneet vähäisiksi. Päivähoitopaikkojen kasvu on selvästi hidastunut eikä valtioneuvoston perhepoliittisessa selonteossa luvattuihin toimenpiteisiin ole ryhdytty.

Leimallista 1980-luvun alun sosiaalipoliitikalle on myös työelämän uudistusten väheksyminen. Tämä on näkynyt erityisesti työsuhteturvaa koskevan lainsäädännön valmistelussa sekä työsuojelun hitaassa etenemisessä.

Kansaneläkeuudistuksen toteutus aloitettiin vuoden 1980 alusta ja sitä jatkettiin 1. 7. 1981. Vuoden 1981 ja -82 vaihteessa hyväksyttiin eduskunnassa lopullisesti myös lait kansaneläkeuudistuksen II ja III-vaiheiden toteuttamisesta vuosina 1983, 1984 ja 1985. IV-vaiheen toteutuksesta ei ole lainsäädäntöä eikä suunnitelmaa. Kansaneläkeuudistuksen tarkoituksena on korottaa vähimmäiseläkkeitä, purkaa tarveharkinta ja turvata jokaiselle kansalaiselle puolison tuloista riippumaton vähimmäiseläke. Uudistuksen toteuttaminen on rahallisesti ja periaatteellisesti suurin eläkepoliittinen uudistus työeläkelakien säätämisen jälkeen.

Sosiaalietuuksien korottaminen ja niiden verotus oli pitkään poliittisen kamppailun kohteena ja uhkasi jopa kaataa hallituksen vuoden 1981 keväällä. Tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä sisältönsä saanut esitys merkitsi sairausvakuutuksen osalta merkittävää toimeentuloturvan paranemista keski- ja suurituloisille. Pienituloisilla toimeentuloturvan pa-

rannukset olivat pienempiä ja osittain olisivat merkinneet jopa aikaisemman päivärahan alenemista. SKDL:n päättäväinen toiminta lakiesityksen antamisvaiheessa ja eduskunnassa takasi myös pienituloisille huoltajille nykyistä suuremman päivärahan. Syntynyt esitys oli kokonaisuutena hyväksyttävissä, vaikka erityisesti päivärahan taso suurituloisilla ei vastannut SKDL:n tavoitteita.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin myös tapaturmavakuutuksen etuuksia ja säädettiin ne sekä liikennevakuutuslain mukaiset korvaukset verollisiksi.

Kansaneläkeuudistuksen puolesta oli laajaa joukkotoimintaa Eläkeläiset ry:n ja muiden eläkeläisjärjestöjen toimesta. Se sai tukea myös työpäikoilta ja SKDL:n ja sen jäsenjärjestöjen toiminnasta. Aktiivinen toiminta eläkeuudistuksen puolesta vaikutti ratkaisevasti lainsäädännön valmisteluun ja sisältöön. Sen sijaan sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja liikennevakuutusetuksien muuttaminen ja verottaminen eivät olleet riittävän joukkokamppailun kohteena. Lisäksi kamppailua vaikeutti se, että jäsenistön keskuudessa oli erilaista suhtautumista uudistukseen yhtenä osana liittyvään sosiaalietuuksien verotukseen. Osa liikkeestä pyrki käynnistämään toimintaa vain tätä pyrkimystä vastaan.

Sosiaalipoliittinen jaosto ja sen alaiset toimikunnat

SKDL:n liittohallituksen alaisena on toiminut sosiaalipoliittinen jaosto, jonka alaisuudessa puolestaan toimi seuraavat toimikunnat: asunto-poliittinen toimikunta, sosiaalihuoltotoimikunta, terveydenhuoltotoimikunta, sosiaalivakuutustoimikunta ja työsuojelupoliittinen toimikunta. Toimintakauden aikana asuttopoliittinen toimikunta irrotettiin itsenäiseksi toimikunnaksi suhteessa sosiaalipoliittiseen jaostoon.

Sekä jaosto että sen alaiset toimikunnat ovat työskennelleet suhteellisen säännöllisesti koko toimintakauden ajan. Eri elinten välisessä tehtävänjaossa ja työhön suuntautumisessa on kuitenkin ollut ajoittain ongelmia. Koska toimikausi on edelleen ollut sosiaalipoliittisia asioita käsittelevän organisaation rakentamisen ja vakiinnuttamisen kautta, on eri toimikuntien suuntautumisessa ollut suuria eroja. Niinpä esim. työsuojelupoliittinen

toimikunta on käsiteltävien asioiden luonteen vuoksi toiminut kiinteässä yhteistyössä ammattiyhdistysliikkeen kanssa kun sen sijaan toimiminen SKDL:n organisaation suuntaan on ollut vähäistä.

SKDL:n sosiaalipoliittinen jaosto on toimikauden aikana pitänyt yli kaksikymmentä kokousta, joissa on käsitelty etupäässä ajankohtaisia valtion hallinnossa käsitellyssä olevia hankkeita. Lisäksi jaosto on järjestänyt kaksi seminaaria, joista ensimmäinen järjestettiin pian jaoston valinnan jälkeen ja jossa suuntauduttiin työn järjestämiseen ja suunnitteluun. Toisessa seminaarissa käsiteltiin ajankohtaisia sosiaalipoliittikan haasteita sekä valmistautumista liittokokoukseen.

Sosiaalihuoltotoimikunta on yli kahdessakymmenessä kokouksessaan käsitellyt ajankohtaisten valtionhallinnossa vireillä olevien uudistusten lisäksi sosiaalihuoltoon liittyvän kirjasen valmistamista sekä erilaisten seminaarien järjestämistä. Toimikunta on koko toimikauden ajan valmisteletut kirjasta, jossa käsitellään sosiaalihuollon piiriin liittyviä keskeisimpiä aiheita ja joka on tarkoitettu kuntatason luottamushenkilöiden käyttöön.

Toimikunta on suuntautunut työskentelyssään myös koulutustööhön ja järjestänyt sosiaalihuollon harrastajille ja luottamushenkilöille useita seminaareja. Ensimmäinen seminaari järjestettiin toukokuussa 1980 ja sen teemana oli "Sosiaalihuollon virallisten tavoitteiden arviointia". Helmi- ja maaliskuussa 1980 järjestettiin perhepoliittiset seminaarit, joiden tarkoituksena oli selvittää kansandemokraattien näkemyksiä perhepolitiikan alueella. Nämä seminaarit järjestettiin yhdessä sosiaalipoliittisen jaoston kanssa ja seminaarien tuloksena nimettiin työryhmä valmisteamaan SKDL:n perhepoliittista ohjelmaa. Ohjelmatyö on vielä kesken.

Perhepoliittista ohjelmatyötä helpottamaan perustettiin myös toinen työryhmä, joka teki esityksen lapsiperheiden sosiaaliavustusten kehittämistä. Syyskuussa 1981 järjestettiin seminaari, jonka teemana oli "sosiaalitoimen kehittäminen". Helmikuussa 1982 järjestettiin vammaispoliittinen seminaari. Näissä seminaareissa on pyritty toisaalta kouluttamaan alan luottamushenkilöitä tehtäviensä hoitoon, toisaalta vaihtamaan kokemuksia ja kehittämään kansandemokraattien linjaa asioiden käsittelyssä.

Terveystuoltotoimikunta on pitämässään noin kolmessakymmenessä kokouksessa käsitellyt laajasti eri terveystuoltuon sektoreita. Toimikunnassa on käsitelty myös kansanterveystuon ja sairaalatoiminnan viisi-

vuotissuunnitelmat vuosittain. Toimikunta on pyrkinyt toiminnassaan suuntautumaan myös oman organisaation eri tasoille, jota varten on järjestetty yksi seminaari ja käynnistetty kunnallisten alan luottamushenkilöiden kartoitustyö. Terveystuoltoseminaari järjestettiin huhtikuussa 1980.

Työsuojelupoliittinen toimikunta on noin kymmenessä kokouksessaan käsitellyt erityisesti työturvallisuuslainsäädännön uudistamisen suuntaviivoja ja mahdollisuuksia sekä muita ajankohtaisia lainsäädännön uudistamiseen liittyviä asioita. Toimikunnan käsittelyssä on ollut myös työsuojelun työpaikkatason toiminnan kehittämiseen liittyviä asioita.

Sosiaalivakuutustoimikunta on toimikauden aikana käsitellyt ajankohtaisia sosiaalivakuutukseen liittyviä kysymyksiä, mm työttömyysturvan uudistamista, eläkeiän alentamista, työeläkkeiden rahoitusta, kansaneläkeuudistusta ja yhdessä sosiaalipoliittisen jaoston kanssa valmistanut esityksen sosiaalietuuksien korottamis- ja verotuskysymykseen. Myös työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäyksiä ja siihen johtavia syitä sekä tarvittavia toimenpiteitä on toimikunnassa käsitelty.

ASUNTOPOLITIikka

Suomalaisten asumisessa eivät ongelmat asunnon saannin, asumisen maksamisen tai asumisturvallisuuden suhteen ole poissa päiväjäestyksestä. Pienituloisten ja vähävaraisten ihmisten lisäksi asumisongelmista kärsivät erilaiset väliinputoajaryhmät. Erityisesti nuorille ihmisille jo asunnon saanti on useilla paikkakunnilla ylivoimaisen vaikeaa. Samanaikaisesti, kun asumisessa ongelmat ovat säilyneet ja jopa lisääntyneet, on asukkaiden kiinnostus asumiseen lisääntynyt ja toiminta oman turvallisuuden ja halvemman asumisen puolesta lisääntynyt. Tämä on näkynyt eri paikkakunnilla spontaanisti syntyneinä asukaskamppailuina milloin vuokrankorotusten, kaava-asioiden, ympäristöongelmien tai asukkaiden vapaa-ajanviettomahdollisuuksien merkeissä.

Viime vuosien polttavin asuntopoliittinen ongelma on ollut asumiskustannusten korkeus. Erityisesti valtion lainoittamissa vuokraloissa sekä vastahankituissa velkaisissa omistusasunnoissa asuvat pieni- ja keskitulo-

set nuoret ja lapsiperheet ovat joutuneet asumiskustannusten vuoksi toimeentulovaikeuksiin.

Vuoden 1979 lopussa perustettiin SKDL:n asuntopoliittinen toimikunta. Toimikunta toimi SKDL:n sosiaalipoliittisen jaoston alaisuudessa keväseen 1981, jolloin se itsenäistyi erilliseksi toimikunnaksi.

Alusta alkaen toimikunta on pitänyt tärkeänä asuntopoliittisen tiedon tuottamisen asuntopoliittisessa päätöksenteossa oleville tovereille. Aineistoa on tuotettu niin ministeriryhmälle, eduskuntaryhmälle kuin kunnalliselle luottamushenkilöille ja ammattiliitoissa toimiville kansandemokraateille. Viime kunnallisvaalien alla satiin jakeluun toimikunnan laatima painettu vihkonen "Aineistoa asuntopoliitikasta", joka on laatuaan ensimmäinen SKDL:n toimesta laadittu perusteellisempi kartoitus asumisen nykytilasta Suomessa.

Toimikunnan työn vaikutusten tehostamiseksi kenttään järjestettiin helmikuussa 1981 Siikarannassa kaksipäiväinen asuntopoliittinen seminaari, joka oli kohdistettu erityisesti kunnallisiin luottamustehtäviin valituille kansandemokraateille — olivathan valtuustot, kunnanhallitukset ja lautakunnat saaneet vasta pidettyjen kunnallisvaalien seurauksena uuden miehityksen.

SKDL:n asuntopoliittinen toimikunta on osallistunut voimakkaasti asumiskustannuksista käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun erilaisin kannanotoin, julkilausumin. Alkuvuodesta 1981 SKDL:n järjestöväen kautta jaettiin lehtinen "Asumiskustannukset alas", jossa esitettiin yksityiskohtaisesti SKDL:n vaihtoehto kohtuullisempien asumiskustannusten saavuttamiseksi.

KULTTUURIPOLITIikka

SKDL:n kulttuuri- ja taidepoliittinen toimikunta ovat läheltä seuranneet ja pyrkineet vaikuttamaan valtion taidehallinnon kehittymiseen ja valtakunnalliseen kulttuuripolitiikan muotoutumiseen. Tälle toiminnalle on ollut hyvät edellytykset aina alkukevääseen 1982 saakka kun SKDL:n puheenjohtaja on toiminut hallituksessa kulttuuri- ja tiedeasioista vastaavana ministerinä.

Kulttuuri- ja taidepoliittinen toimikunta on keskittynyt laajempiin kulttuuripoliittisiin kysymyksiin ja kokoontunut harvemmin käsittelemään mm. budjettitavoitteita kun taas taidepoliittinen toimikunta on kokoontunut useammin ja säännöllisemmin. Se on valmistellut ja laatinut kannanottoja ajankohtaisiin kulttuuripoliittisiin kysymyksiin. Taidepoliittinen toimikunta on toiminut läheisessä yhteistyössä Kulttuuridemokraattien keskusjärjestön kanssa.

Vuonna 1976 asetti liiton silloinen kulttuuri- ja taidepoliittinen toimikunta huomattavan joukon kulttuuripoliittisia tavoitteita, joista kuluneella liittokokouskaudella merkittävimpinä toteutuivat Sibeliuksen akatemian ja Teatterikoulun valtiollistaminen ja jälkimmäisen muuttaminen korkeakouluksi, alueteatterijärjestelmän laajentaminen ja Elokuva-arkiston ottaminen valtion laitokseksi keväällä 1980. Taidebudjetin kasvu on ollut jatkuvasti keskimääräistä budjettikasvua suurempaa. Keskeisenä painopisteenä on ollut suomalaisen elokuvan tukipolitiikka.

Tammikuussa 1981 pidettiin SKDL:n taidepoliittisen toimikunnan, kulttuuri- ja taidepoliittisen toimikunnan ja uusien taidetoimikuntien jäsenten yhteinen suunnittelukokous, jossa hahmotettiin liiton kulttuuripoliittisia tavoitteita 80-luvun alkuvuosille.

Tärkeimpinä kulttuuripoliittisina kamppailukysymyksinä ovat olleet taiteilijoiden toimeentuloturvan järjestäminen sekä kuntien kulttuuritoimintalain voimaansaattaminen. Vuosien 1980—81 budjettivalmisteluissa käytiin tuloksetonta kamppailua taiteilijapalkkajärjestelmän toteuttamisesta, jota myös taiteilijajärjestöjen "Taiteen puolesta" -kampanja aktiivisesti tuki. Kamppailu kaatui valtiovarainministeriön penseyteen ja muiden hallituspuolueiden passiivisuuteen siitä huolimatta että vaatimus oli kirjattu istuvan hallituksen ohjelmaan. Vuoden 1982 budjettiin olikin valmistauduttava uudelta pohjalta. Ministeri Kivistön asettaman työryhmän ehdotuksen pohjalta muutettiin lakia taiteilija-apurahoista siten, että mukaan tuli kymmenen kappaletta viisitoistavuotisia taiteilija-apurahoja. Lakia SKDL pitää askelena kohti taiteilijoiden kokonaistoimeentuloturvajärjestelmän aikaansaamista.

Kuntien kulttuuritoimintalaki, joka oli toinen 1970-luvun keskeisiä kulttuuripoliittisia tavoitteitamme, annettiin eduskunnalle joulukuussa 1980. Laki ei vaatimuksestamme huolimatta ole toteutunut rinnan liikuntalain kanssa.

SKDL on huolellisesti valmistautunut kuntien kulttuuritoimintalaan voimaan tuloon. Taidepoliittinen toimikunta järjesti yhdessä Kulttuuri-demokraattien keskusjärjestön kanssa syksyllä -79 ja keväällä 1981 kuntien kulttuuritoimintaa käsittelevät seminaarit, joista jälkimmäisessä pantiin työn alle kuntien kulttuurilautakuntien jäsenten perusopintoaineisto, jonka nimeksi tuli Kunta ja kulttuuri.

Erillisinä asioina on SKDL:n taidepoliittinen toimikunta toimikaudella käsitellyt teattereiden hallintomalleista syntyneitä kiistoja, ottanut kantaa läänien taidehallinnon byrokratisoimisyrityksiin, Suomenlinnan sotamuseohankkeeseen sekä ns. pitkiin apurahoihin. Eräät ympäristönsuojeluun liittyvät kysymykset kuten Hämeenlinnan järjestöalan purkaminen sekä Turun Vartiovuoren suojelu ovat saaneet toimikunnan puuttumaan asiaan, edellisessä tapauksessa jopa hyvin tuloksin.

Toimikunta on pyrkinyt kiinnittämään huomiota kansandemokraattisen liikkeen kulttuurinäkemys uudelleenmuotoiluun. Ensimmäiset kulttuuriohjelmat ja kulttuuripoliittisen toimintaohjelman sisältöohjelmat syntyivät marraskuussa 1980. Jo tällöin oli näkyvissä se, että oli tarpeen erottaa toisistaan periaatteellisuontoinen laajemman kulttuurikäsityksen pohjalta lähtevä kokonaishahmotelma, manifesti ja toisaalta näin syntyvälle ajattelulle pohjautuva lähiajan kulttuuripoliittinen tavoiteohjelma. Kulttuuriohjelman ensimmäinen luonnos valmistui keväällä 1982.

KOULUTUSPOLITIikka

SKDL:n osuus maamme koulutuspolitiikassa on ollut keskeinen koska Kalevi Kivistö on ollut ensin toisena, nyt ensimmäisenä opetusministerinä koko toimikauden. Harjoitettu politiikka on monella tavalla vastannut kansandemokraattien tavoitteita, joskaan määrien ja rakenteiden rinnalla ei ole kyetty kovin paljoa vaikuttamaan opetuksen sisältöön.

V. 1979 parannettiin ja yksinkertaistettiin peruskoulun, lukion ja kirjaston valtionosuusjärjestelmä. Vuonna 1980 pienennettiin peruskoulun ala-asteen luokkakokoja sekä luotiin edellytyksiä pienten maaseutukoulujen säilyttämiseen. Peruskoulun lisäopetusta — ns. vapaaehtoinen kym-

menes luokka — annetaan jo lähes koko maassa.

Keskiasteen koulunuudistus käynnistyy vuonna 1982. Valtioneuvosto on jo hyväksynyt yleisen toimeenpanosuunnitelman ja ensimmäisen kehittämisohjelman vuosille 1982—83. Uudistuksen vaatima rakentaminen on käynnistynyt, joskaan ei riittävässä laajuudessa. Tämänhetkistä koulutuspaikkojen puutetta on pyritty poistamaan laajentamalla ns. väliaikaista ammatillista koulutusta sekä hidastamalla suunnitelmia lukion supistamisesta. Lukion uusi lukusuunnitelma otetaan käyttöön syksyllä 1982.

Aikuiskoulutuksen uudistamisessa on edetty laajaan toimikunta- ja työryhmävaiheeseen. Jatkotyötä vaikeuttavat toisaalta uudistuksiin tarvittavien varojen puute toisaalta periaatteellisemmat kiistat aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön tehtävästä. SKDL:n koulutuspoliittinen toimikunta on yhdessä aikuiskoulutuksen uudistusorganisaatiossa toimivien kansandemokraattien kanssa järjestänyt keväällä -81 ja -82 valtakunnallisen aikuiskoulutuksen työpäivän, jolloin on sekä keskusteltu uudistuksen periaatteellisesta puolesta että linjattu ja koordinoitu käytännön uudistustyön ratkaisuja.

Merkittävä saavutus oli uusien koululakiesitysten antaminen eduskunnalle maaliskuussa 1982. Uudistus kokoa hajanaisen peruskoulu- ja lukiolainsäädännön, siirtää toimivaltaa valtionhallinnosta kuntiin ja kouluihin sekä poistaa nykyiset tasokurssit. Samalla pienennetään yläasteen opetusryhmiä. Koulukasvatuksen tavoitteet ovat esityksessä muotoiltu varsin edistyksellisesti (mm. rauhankasvatus).

SKDL:n koulutuspoliittinen toimikunta on toiminut varsin aktiivisesti keskustellen ja ottaen kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin. Kannanottoja on välitetty ministeriryhmälle, eduskuntaryhmälle sekä julkaistu liikkeemme lehdistössä. Huhtikuussa 1980 perehdyttiin peruskoulun toteutukseen ja sen ongelmiin seminaarissa Tampereella. Lisäksi on järjestetty edellämainitut kaksi aikuiskoulutuksen työpäivää. Keväällä 1982 koulutuspoliittinen toimikunta osallistui Jyväskylän Talven kasvatustapahtumaan. Marraskuussa 1981 perustettiin Landsstyrelsenin alainen ruotsinkielinen koulutuspoliittinen toimikunta, joka kevään -82 aikana aloitti yhteistyönsä koulutuspoliittisen toimikunnan kanssa.

Koulutuspoliittisen toimikunnan yhteys piirijärjestöjen koulutuspoliittisiin jaostoihin ja eri puolilla maata toimiviin koulualan yhdistyksiin on ollut riittämätöntä. Syynä on lähinnä ollut henkilöresurssien puute. SKDL:n koulutuspoliittisen ohjelman kauan vireillä ollut uudistaminen on vielä kesken.

TIEDE- JA KORKEAKOULUPOLITIikka

Tiede- ja korkeakoulupolitiikassa merkittävintä 1970- ja 1980-luvun vaihteessa on ollut se, että tutkimusrahoituksen useita vuosia jatkunut reaaliarvon supistuminen tai paikallaan polkeminen on kääntynyt lievään nousuun. SKDL:llä on ollut käänteen aikaan saamisessa merkittävä osuus. Tiederahoituksen määrään ja sen jakautumiseen kansandemokraattinen liike ei silti ole voinut olla tyytyväinen. Ensinnäkin tiederahoituksen kasvu kohti tavoiteltavana pidettävää 2 prosenttia bruttokansantuotteesta on ollut liian hidasta. Toiseksi tiederahoituksen kasvu on keskittynyt aivan liiaksi sellaiseen soveltavaan tutkimukseen ja tuotekehittelytyöhön, joka palvelee vain lyhyen tähtäimen voitontavoittelua. Teoreettiseen perustutkimukseen ja väestön valtaenemmistön elinettä palvelevaan tutkimukseen käytetty tutkimuspanos on Suomessa kehittynyt liian hitaasti.

Korkeakoulujen valtiollistaminen on saatettu loppuun. Korkeakoulujen kehittämistä on edelleen vaivannut suuri resurssipula. Valtioneuvosto on vuonna 1981 vahvistanut korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman vuosiksi 1981—1986, joka merkitsee lähinnä vain pahimpien puutteiden korjaamista. Laadullisesti ratkaisevaa parannusta yliopistojen ja korkeakoulujen toimintaedellytyksiin ei nopeasti ole odotettavissa. Kireä resurssitilanne on aiheuttanut korkeakoulujen ja tieteen pääalojen välistä kilpailua. Uusien korkeakoulujen perustamisella ja laajentamisella on tosiasiassa siten vaikeutettu vanhojen yliopistojen kehittämistä, vaikka uudet korkeakoulut aluepoliittisista syistä ja muutenkin ovat olleet tarpeellisia.

Korkeakoulujen hallinnon kehittäminen on ollut pysähdyksissä. Ylei-

nen ja yhtäläinen äänioikeus on muodostunut entistäkin kaukaisemmaksi tavoitteeksi. Jyväskylän yliopiston hallinnon organisointi osoitti, että paineita kiintiöhallintoa taantumuksellisempien hallintomallien rakentamiseen on olemassa.

Tutkinnonuudistusta on jatkettu ja se on ulotettu myös taidekorkeakouluihin, kuten Sibelius-Akatemiaan ja teatterikorkeakouluun. Kansandemokraattinen liike on suhtautunut tutkinnonuudistukseen ristiriitaisesti, sillä opiskelijaliike on siihen suhtautunut jyrkän kriittisesti muun liikkeen ollessa sitä toteuttamassa.

Tutkinnonuudistus on monessa tapauksessa tosiasiaa johtanut osittain kielteisiin tuloksiin, akateemisen vapauden kaventumiseen, ahtaaseen ammattisuuntautuneisuuteen ja opiskelijoiden hiostamisen kasvuun.

SKDL:n tiede- ja korkeakoulupoliittisen linjan kollektiivisen käsittelyn parantamiseksi SKDL:n kulttuurijaostoon perustettiin vuonna 1979 tiede- ja korkeakoulupoliittinen toimikunta. Se on aloittanut työn vuonna 1971 hyväksytyn tiede- ja korkeakoulupoliittisen ohjelman uudistamiseksi. Sitä silmällä pitäen on toimikunnassa valmistunut asiakirjaluonnos ”SKDL ja tiedepolitiikka”. Kun se vielä vaatii valmistelua ja muokkauksia, sitä ei ole voitu saattaa liittokokouksen lopullisesti hyväksyttäväksi.

Kansandemokraattisen liikkeen vaikutus korkeakouluissa on ollut huomattava. Viime vuosien uudistuksille kielteinen ilmapiiri on kuitenkin heikentänyt opiskelijapolitiikan perustaa. Myönteistä on ollut se, että opiskelijaliikkeessä ns. vaihtoehtoliikkeet ovat saaneet merkittävän jalansijan. Kansandemokraattisen opiskelijaliikkeen järjestöllinen eheytyminen SOL:ksi on ollut tärkeä prosessi.

YLEISRADIOPOLITIikka

Viestintäteknologian uusien sovellutusten suunnittelu ja toteutuminen on kuluneella kaudella ollut määräämässä koko sähköisestä joukkotiedotuksesta käytävää keskustelua liiton piirissä ja laajemmin maamme kulttuuripolitiikassa. Poliittiset ja kulttuuripoliittiset kannanotot oman liikkeen piirissä viestintään, kaapeli-TV:n leviämiseen ja kasetti-TV:n yleis-

tymiseen ovat vasta valmistumassa usein yksityiskohdiltaan ja jopa periaatteiltaan kiistanalaisina.

Pohjoismaiden Neuvoston laajaan Nordsat-selvitykseen antoi SKDL kannanottonsa huhtikuussa 1980. Siinä ei pidetty Nordsatia hinnaltaan järkevänä pohjoismaisena ohjelmavaihdon välineenä, vaan esitettiin pohjoismaisen ohjelmavaihdon toteuttamista maanpäällisin verkoin. Lisäksi korostettiin selvittämättä jääneitä kulttuuripoliittisia ja juridisia ongelmia sekä YLE:n oman, kumpaakin kieliryhmää palvelevan, ohjelmatoiminnan kehittämistä.

SKDL:n yleisradiopoliittisessa toiminnassa on kamppailua kuluneella kaudella käyty paitsi em. uuteen teknologiaan liittyvien kysymysten osalta myös Yleisradion ja MTV:n ohjelmapoliitikasta ja suhteista. Vuoden -81 aikana on julkisuudessa pidetty esillä tavoitetta mainostoiminnan ottamisesta Yleisradion haltuun. Tämä on ollut myös Kansan Radioliiton toimintakamppailun yhtenä painopisteenä. Radio- ja televisiokomiteassa ja Yleisradion hallintoneuvostossa vastustimme uutisajan myöntämistä MTV:lle.

SKDL:n yleisradiopoliitiikan hahmottaminen kuluneella kaudella on osoittautunut edellisiä kausia vaikeammaksi johtuen monista uusista ja laajoista pulmakysymyksistä. Yleisradiopoliittinen toimikunta on koontunut melko säännöllisesti ja pitänyt useita laajempiakin neuvotteluja ja yhden kaksipäiväisen seminaarin helmikuussa -81 Yleisradion kansandemokraattisten toimihenkilöiden ja luottamusmiesten kanssa. Toimikunta on ollut myös säännöllisessä neuvotteluyhteydessä liikenneministeri Veikko Saartoon. Kansan Radioliitto on toiminut läheisessä yhteydessä yleisradiopoliittiseen toimikuntaan keskeisenä tehtäväänään ajankohtaisten artikkelien toimittaminen yleisradiopoliitikasta. Syksyllä -81 ja keväällä -82 on käynnistetty keskustelut SKDL:n yleisradiopoliittisen ohjelman uusimisesta laajemmaksi viestintäpoliittiseksi ohjelmaksi.

PAIKALLISHALLINTOASIAT

Kunnallistalouden pysyviksi muuttuneet ongelmat, kuntien maksupoliittikka, kunnallisvaalit, kahdet Kaupunkipäivät ja SKDL:n kunnallispo-

liittisen ohjelman uudistaminen ovat sävyttäneet paikallishallintoasiain jaoston työtä kuluneella toimintakaudella.

Kunnallistalous

1970-luvun lopun yleinen kapitalistinen lama jätti kunnallistalouteen pysyvät jälkensä. Samaan aikaan, kun kuntien taloudelliset toimintaedellytykset laman seurauksena yleisesti heikkenivät, siirsi valtiovalta palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten painopistettä valtiolta kunnille. Kunnallisveroäyrin hinta ei kuluneen toimintakauden aikana ole keskimäärin juurikaan noussut. Sen sijaan kuntien liikeluontoisten laitosten maksujen ja taksojen hinnoissa on tapahtunut kertomuskauden aikana voimakasta kohoamista.

Kunnalliset keskusjärjestöt solmivat valtiovallan kanssa kertomuskauden aikana kolmannen kunnallistalouden järjestelyasiakirjan. Jaosto on käsitellyt asiakirjan sisältöä ja tavoitteita useaan otteeseen ja todennut, että kunnallistalouden ongelmien ratkaiseminen edellyttää koko julkisen sektorin, siis valtion ja kuntien, yhteisiä toimenpiteitä. Toisaalta tarvitaan toimenpiteitä kuntien tulojen turvaamiseksi ja investointien ja työllisyyden suhdanneheilahtelujen tasaamiseksi. Merkittävänä SKDL on pitänyt sitä, että kehitetään neuvottelujärjestelmä, joka estää valtion yksipuoliset kuntien taloutta vaikeuttavat toimenpiteet.

SKDL:n vastustuksesta huolimatta kolmas kunnallistalouden järjestelyasiakirja solmittiin aikaisempien järjestelyasiakirjojen kaltaisena.

Kunnat ovat pyrkineet tulojensa turvaamiseksi kehittämään maksu- ja taksapolitiikkaa. Tämä on usein merkinnyt asumiskustannusten nousua ja lisää raskautta pienituloisille kuntalaisille. Toisaalta kuitenkin näillä toimenpiteillä maksurasitusta on samalla voitu siirtää elinkeinoelämälle. Jaosto on joutunut useaan otteeseen paneutumaan kuntien maksu- ja taksapolitiikkaan. Samalla jaosto on todennut, että SKDL:n aikaisemmat kunnallistaloudelliset kannanotot eivät ole riittäviä eivätkä välttämättä oikeitakaan nykyisessä tilanteessa. Jaosto on pitänyt välttämättömänä perusteellisen pohdiskelun synnyttämistä kunnallistalouden ongelmista ja tämän jälkeen uuden kunnallistaloudellisen aineiston tuottamista.

Kuntien elinkeinopolitiikka

Pysyväksi muodostunut työttömyys ja elinkeinoelämän rakennemuutokset ovat aiheuttaneet sen, että keskustelu kuntien elinkeinopolitiikasta, sen tavoitteista ja muodoista, on työllistännyt jaostoa aikaisempaa enemmän. Jaosto on kokenut suureksi puutteeksi sen, että SKDL:llä ei ole riittäviä ohjelmallisia kannanottoja kuntien elinkeinopolitiikkaan. Asiaa on käsitelty yhdessä SKDL:n aluepoliittisen toimikunnan kanssa.

Jaosto on päättänyt aloittaa yhdessä aluepoliittisen toimikunnan kanssa kuntien elinkeinopolitiittisen aineiston tuottamisen. Aineiston tuottaminen vie kuitenkin jossakin määrin aikaa, sillä jaostonkaan piirissä ei ole olemassa kantaa siitä, mitä kuntien elinkeinopolitiikan tulisi olla.

Kuntia koskevan lainsäädännön uudistaminen

Kunnallislain kokonaisuudistuksen tultua hyväksytyksi vuoden 1976 lopussa jatkui keskustelu lain sisällöstä vielä kertomuskauden aikana. Eduskunnan lain hyväksymisen yhteydessä edellyttämä lain seuranta ja tarpeellisten korjausesitysten antaminen jäi hallitukselta kuluneella kertomuskaudella. Lakiin on tehty eräitä pääasiassa teknisluontoisia korjauksia. Näitä on käsitelty jaoston kokouksissa ja annettu lausunnot eduskuntaryhmälle.

Kunnallislain sisällöstä on eniten keskustelua herättänyt kunnallislain 122 § 4 momentti, joka säätää kuntainliittojen liittohallitusten poliittisesta suhteellisuudesta. Porvarilliset puolueet ovat vaatineet pykälän kumoamista kun sen sijaan SKDL yhdessä koko vasemmiston kanssa on vaatinut suhteellisuuden toteuttamista myös kuntainliittojen liittovaltuustoissa. Asiaa valmistelevaan nimettiin sisäasiainministeriön työryhmä, jonka työtä jaosto kiinteästi seurasi. Asia on edelleen kesken.

Jaostolle on aiheuttanut paljon työtä katulainsäädännön säätäminen kertomuskauden aikana. Jaosto käsitteli lain sisältöä ja tavoitteita useaan otteeseen ennen lain säätämistä.

Jaoston nimeämä työryhmä on tehnyt SKDL:n eduskuntaryhmälle ryhmäaloitteet katumaksulain korjaamisesta. Samoin jaosto on toimittanut

aineistoa katumaksulainsäädännöstä kunnallisjärjestöille ja valmistelee parhaillaan uutta aineistoa.

Väliportaanhallinnon uudistaminen

Väliportaanhallinnon kokonaisuudistusta on valmisteltu sisäasiainministeriön toimikunnassa ja hallituksen alue-, yhdyskunta- ja ympäristöpoliittisessa ministerivaliokunnassa keskeytyksellä koko kertomuskauden ajan. Jaosto on seurannut tiiviisti uudistuksen valmistelua ja ottanut siihen usean kerran kantaa.

Väliportaanhallinnon uudistuksen tavoitteet ja sisältö on valmistelun aikana useaan kertaan vesittynyt lähinnä keskustapuolueen kielteisistä asenteista koko väliportaanhallinnon kokonaisuudistusta kohtaan. SKDL on edelleen pitänyt päämääränä väliportaanhallinnon kokonaisuudistuksen toteuttamista kiireellisenä. Tavoitteeksi on määritelty väliportaanhallinnon yhteenkokoaminen, hallinnon kansanvaltaistaminen ja päätöksenteon tason siirtäminen niin lähelle kuin mahdollista niitä ihmisiä, joita päätöksenteko koskee.

Jaosto on valmistanut hallituksen alue-, yhdyskunta- ja ympäristöpoliittisen ministerivaliokunnan kansandemokraattisille jäsenille rinnakkaisesityksen kokonaisuudistuksesta. Samoin aineistoa on valmistettu piiri-järjestöille.

Väliportaanhallinnon kokonaisuudistus on edelleen kesken ja siihen liittyvä kolmen uuden läänin perustaminen on edelleen hallituksen käsittelyssä.

Valtioneuvosto on asettanut kaksi komiteaa valmistelemaan toisaalta päätösvalan delegoimista väliportaanhallinnolle ja toisaalta valmistelemaan kunnallisen itsehallinnon parantamista. Molempia komiteoita varaten jaosto on perustanut seurantaryhmät, joiden tehtävänä on kansandemokraattisten komiteajäsenten työn seuranta ja toiminnan ohjaus.

Toiminta kuntien keskusjärjestöissä

Toimintakauden aikana on pidetty kaikkien kuntien keskusjärjestöjen

liittokokoukset. Kaupunkiliiton sääntömuutoksesta johtuen toimintakauden aikana on pidetty kahdet Kaupunkipäivät.

Jaosto on osallistunut tiiviisti sekä Kunnallispäivien että molempien Kaupunkipäivien — Rovaniemen ja Vaasan — poliittiseen valmisteluun yhdessä Kunnallisliiton ja Kaupunkiliiton kd-ryhmien kanssa.

SKDL:n kunnallisvaaleissa kärsimästä tappiosta huolimatta SKDL:n asemat kuntien keskusjärjestöissä eivät ole kertomusvuoden aikana huonontuneet. Parantuneen ja tehostuneen neuvottelujärjestelmän ansiosta eräissä pienissä kunnallisissa keskusjärjestöissä on SKDL:n asema huomattavastikin parantunut. Tilanne ei kuitenkaan vielä täysin vastaa poliittista suhteellisuutta.

Kuntien keskusjärjestöjen yhdistämistä on valmisteltu kuntien keskusjärjestöjen piirissä koko kertomuskauden ajan. Jaosto on ottanut kantaa järjestöjen yhdistämisen puolesta todeten, että tavoitteena tulee olla yksi ja yhtenäinen kuntien keskusjärjestö, johon Kaupunkiliiton ja Kunnallisliiton lisäksi kuuluvat vähintään Sairaaliitto jäsenliittoineen ja Satamaliitto. Tärkeimpänä jaosto on pitänyt sitä, että uuden keskusjärjestön säännöt turvaavat poliittisen tasapuolisuuden.

SKDL:n kunnallisohjelma

Jaoston edellisellä toimintakaudella aloitettu SKDL:n kunnallispoliittisen ohjelman uudistaminen saatiin päätökseen kuluneen toimintakauden aikana. Liittoneuvosto hyväksyi kunnallispoliittisen ohjelman vuoden 1980 helmikuussa. Kunnallispoliittinen ohjelma valmistui juuri sopivasti kunnallisvaalivuoden alussa. Tällöin sitä pystyttiin käyttämään valtakunnallisesti kunnallisvaaliaineistona ja toisaalta se tarjosi pohjan paikallisille kuntien kehittämisohjelmille.

Uusi kunnallispoliittinen ohjelma on saanut hyvän vastaanoton SKDL:n järjestökentässä.

Jaoston oman työn kehittäminen

Jaosto on kertomuskauden loppupuolella paneutunut tiiviisti SKDL:n

kunnallispoliittisen ohjaustyön tehostamiseen ja tässä yhteydessä myös jaoston oman toiminnan organisoimiseen ja kehittämiseen.

Omaa toimintaa kehittäessään jaosto on kiinnittänyt päähuomion tehtävien jakamiseen nykyistä laajemmalle. Tätä on toteutettu mm. sillä, että on perustettu jaoston sisällä työryhmiä, jotka vastaavat eri kunnallishallinnon osa-alueiden seurannasta ja tuovat asioita valmisteltuna jaoston käsiteltäväksi. Myös eri alojen aineistojen ja kannanottojen valmistelusta varten on perustettu työryhmiä.

SKDL:n kunnallisten luottamushenkilöiden koulutuksen tehostamiseksi on jaosto nimennyt työryhmän, joka on antanut jaostolle väliraporttinsa. Syksyyn mennessä on tarkoitus saada valmiiksi kunnallisten luottamushenkilöiden koulutusjärjestelmä ja kolmen tasoiset koulutuspaakit.

Jaosto hyväksyi vuonna 1981 päätöksen, jonka mukaan valtakunnallisiin kunnallisiin luottamustehtäviin valituilta kansanedemokraateilta peritään 15 % suuruinen järjestövero. Päätös on täytäntöön pantu käytännöllisesti katsoen kaikissa valtakunnallisissa kunnallisissa toimielimissä.

ALUEPOLITIikka

Lainsäädäntö tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on voimassa vuoden 1982 alusta vuoden 1989 loppuun. Aluepoliittisen lainsäädännön tavoitteina ovat väestökehityksen alueellinen tasapainoisuus, pysyvän työpaikan saannin mahdollisuuden turvaaminen, tulotason nousu, tärkeiden palvelujen saatavuus, hyvä elinympäristö ja tuotantorakenteen monipuolistuminen. Pysyvän työpaikan mahdollisuuden turvaamisen ohella pyritään ennen kaikkea alueelliseen rakennetyöttömyyden poistamiseen.

Aluepoliittisen lainsäädännön tavoitteisiin pyritään tuotantotoimintaa tukemalla, yritystoiminnan yleisiä toimintaedellytyksiä parantamalla, yritysten sijoittumista ohjaamalla, julkisia palveluja suuntaamalla, hallintoa ja päätösvaltaa alueellisesti hajauttamalla sekä muin erikseen suunniteltavien toimenpitein. Toimenpiteet suunnataan ja porrastetaan alueellisesti.

SKDL:n aluepoliittinen toimikunta on yhdessä hallituksen ja sen alue-

yhdyskunta-, ja ympäristöpoliittisen ministerivaliokunnan kansandemokraattisen ryhmän kanssa vastannut kansandemokraattisen liikkeen aluepoliittisen lainsäädännön kehittämiselle asetettavista tavoitteista. Tavoitelakiin saatiin useita SKDL:n aluepolitiikalle asettamia tavoitteita. Sen sijaan toimenpidelakien sisältöön ei pystytty vaikuttamaan riittävässä määrin, vaan aluepolitiikan keinot ovat edelleen liian yleisiä ja perinteisiä.

SKDL:n aluepoliittinen toimikunta on pitänyt aluepoliittisen lainsäädännön valmisteluvaiheissa useita seminaareja ja kokouksia. Toimikunta on pyrkinyt kartoittamaan keskeisiä SKDL:n aluepoliittisia tavoitteita. SKDL:n mielestä työpaikkojen ja palvelujen saannin vaikeus on merkinnyt kehitysalueilla, etenkin Pohjois- ja Itä-Suomessa pysyvää, rakenteellista työttömyyttä, kiihtyvää väestön poismuuttoa ja väestörakenteen voimakasta vinoutumista. Suhteellisesti rakenteellinen työttömyys on ollut suurinta juuri kehitysalueilla. Toisaalta viimeaikainen kehitys on merkinnyt lisääntyvää joukkotyöttömyyttä myös maamme teollisissa keskuksissa. SKDL:n keskeisenä aluepoliittisena tavoitteena on ollut aluepoliittisen lainsäädännön säätämisen yhteydessä rakenteellisen työttömyyden poistaminen.

Kehitysalueiden niukkoja voimavaroja on koottava yhteiseen demokraattisesti valittuun väliportaahan hallintoon. Erilaiset projektit ja muu yhtenäinen järjestäytynyt toiminta omien alueiden ongelmien korjaamiseksi on selvä osoitus siitä, että hallinnollisesta päätöksenteosta puuttuu eri alueiden erityisolosuhteiden asiantuntemus. SKDL:n aluepoliittisen toimikunnan toiminta on tähdännyt siihen, että erityisesti kuntien, väliportaahan hallinnon ja eri alueellisten kansalaisjärjestöjen tulisi voimistaa toimintaansa aluepolitiikankin kannalta tärkeän väliportaahan hallinnon uudistuksen aikaansaamiseksi.

YMPÄRISTÖPOLITIikka

SKDL:n 12. liittokokouksen jälkeen valittiin liitolle ensimmäistä kertaa ympäristöpoliittinen toimikunta. Liittokokouksen aikana toimikunta on vielä suuressa määrin joutunut etsimään linjaansa ja tehtäväaluettaan.

Yhdessä ympäristönsuojeluneuvoston kanssa on valmisteltu aloitteita valtion ympäristöhallinnon tehostamisesta ja uudelleenorganisoinnista; vaatimuksia ympäristöministeriön perustamisesta on esitetty useain otteeseen.

Keskeisimpänä toimikunnan tehtävistä on ollut ympäristöpolitiikan saattaminen SKDL:n toiminnan elimelliseksi osaksi järjestöorganisaation kaikilla tasoilla. Tätä tehtävää on helpottanut se julkinen kiinnostus ympäristökysymyksiä kohtaan, jota herättämässä ovat erilaiset ympäristöliikkeet kaikkialla maassa olleet. Kiinnostus myös kansandemokraattien piirissä on lisääntynyt, mitä osoittaa muunmuassa se, että useisiin SKDL:n piirijärjestöihin on perustettu toimikuntia ympäristöpolitiikkaa käsittelemään.

OSUUSTOIMINTALIIKE

Osuustoimintajaoston toiminta

SKDL:n osuustoimintajaoston työ on suuntautunut lähinnä E-liikkeen piirissä tapahtuvaan toimintaan ja sen tunnetuksi tekemiseen kansandemokraattisissa järjestöissä. Jaoston kuluttajapoliittinen toimikunta on ottanut kantaa kuluttajapoliittisiin kysymyksiin ja seurannut valtiovallan kuluttajaneuvoston, kuluttajaviranomaisten ja Kuluttajaneuvontaliiton toimintaa.

Toimintakaudella E-osuuskauppaliike on ollut suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. Sekä liiton jaosto että piirijärjestöjen osuustoimintajaostot ovat järjestäneet erilaisia kokouksia ja seminaareja E-liikkeessä toimiville kansandemokraateille. Tavallista runsaammin on osuustoimintaliikkeen tilannetta käsitelty myös järjestömmme varsinaisissa kokouksissa. Muun muassa järjestökäsittelyssä ollut SKDL:n osuustoimintapoliittinen ohjelmaluonnos sai aikaan laajan käsittelyn myös E-liikkeen taloudellisesta tilasta ja sen ongelmista.

SKDL:n liittoneuvosto hyväksyi kokouksessaan 27. 2. 1982 liitolle uuden osuustoimintapoliittisen ohjelman: ”SKDL:n osuustoimintapolitiikan suuntaviivat”. Tämä ohjelma poikkeaa edellisestä siinä, että se käsittelee osuustoimintaa Suomessa laajemmin kuin edellinen ohjelma. Koska

ohjelma on luonteeltaan periaateohjelma, siinä ei oteta kantaa E-liikkeen tämän päivän tapahtumiin.

E-liikkeen "elvytys"

E-liikkeen tappiokierrettä ja rahoitusvaikeutta on pyritty ratkaisemaan OTK:n ja osuusliikkeiden keskushallinnon voimakkaalla saneerauksella. OTK luopui kokonaan eräistä teollisuuden aloista. Merkittävin toimenpide oli koko lihanjalostusteollisuuden myynti. Näiden toimenpiteiden tarkoituksena on ollut irrottaa voimavaroja päätoimialan, vähittäiskaupan kehittämiseen.

E-liikkeessä on myös hyväksytty suunnitelma keskusjärjestöjärjestelmän uudistamisesta siten, että KK keskittyy pelkästään aatteelliseen toimintaan ja OTK toimii kaupallisena keskusosuusliikkeenä.

Osuusliikkeet

Osuusliikkeiden lukumäärä on tälläkin toimikaudella yhteensulauttamisen seurauksena vähentynyt 55:stä 40:een.

E-liikkeen saneeraustoimenpiteet ovat olleet erittäin raskaita myös osuusliikkeille. Myymälöitä on jouduttu lopettamaan ja muusta kannattamattomasta toiminnasta luopumaan. Myös osuusliikkeissä on jouduttu suorittamaan irtisanomisia.

Kokonaan uudelle pohjalle

Keskusjärjestöjen ja osuusliikkeiden ankarat saneeraustoimenpiteet eivät ole E-liikkeen tappiokierrettä ja rahoitusvaikeuksia ratkaisseet. Tämän johdosta ovat KKn liittovaltuusto ja OTKn hallintoneuvosto tehneet ehdotuksen kaikkien osuusliikkeiden voimavarojen yhdistämisestä. Ehdotus merkitsee Keskusosuusliike OTKn lopettamista ja kaikkien osuusliikkeiden sulautumista yhdeksi osuuskunnaksi. Tavoitteena on, että toi-

minta uuden rakenteen pohjalta voitaisiin aloittaa vuoden 1984 alusta.

Jäsen- ja järjestötoiminta

Merkittävin tapahtuma E-liikkeen jäsen toiminnassa oli siirtyminen myymäläkohtaisiin jäsenoimikuntiin ja ns. kiltajärjestelmästä luopuminen. V. 1981 järjesti Kulutusosuuskuntien Keskusliitto (KK) jäsenhankintakilpailun. Kolmen kuukauden aikana liittyi E-liikkeeseen yli 15 000 uutta jäsentä. E-liikkeen silloisen tilanteen huomioon ottaen tulos oli tyydyttävä. Myönteisenä tapahtumana on myös mainittava yhteistyösopimuksen solmiminen E-liikkeen ja SAK:n sekä E-liikkeen ja STTK:n välillä. SAK:n kanssa on yhteistyötä päästy toteuttamaan jo myös paikallisella tasolla.

III SKDL:n JÄRJESTÖLLINEN TOIMINTA

SKDL:n JOHTOELIMET

SKDL:n 12. liittokokous ja sen päätökset

SKDL:n 12. liittokokous pidettiin Oulussa Pohjankartanon tiloissa 1.—3. 6. 1979. Liittokokouksessa oli 331 edustajaa. Heistä 199 edusti SKDL:n, 52 SKP:n, 23 SNDL:n ja 13 SOL:n piirijärjestöjä. Edustajien lisäksi kokousta seurasi n. 300 ulko- ja kotimaista kutsuvierasta, liiton johtoelinten ja järjestömmen jäsentä. Koti- ja ulkolaisia lehtimiehiä kokouksessa oli läsnä runsaasti.

Liittokokouksen avauksen suoritti liiton varapuheenjohtaja Elsa Aaltonen. Hän käsitteli puheenvuorossaan eräitä keskeisiä kansainvälisen politiikan ja kotimaan tapahtumia sekä totesi koolla olevan liittokokouksen olevan uuden vuosikymmenen suurten haasteiden edessä.

Varsinaisen pääalustuksen liittokokouksessa esitti liiton puheenjohtaja Ele Alenius. Alustuksessaan hän käsitteli laajasti kansandemokraattisen liikkeen poliittisia ja strategisia lähtökohtia, sen ongelmia ja saavutuksia. Tätä taustaa vasten hän tarkasteli mm. liikkeen hallituspoliittisia ratkaisuja ja niiden vaikutuksia sekä Suomen työväenliikkeen tilaa laajemmin. Kansainvälisen tilanteen osalta toveri Alenius totesi edessä olevan epävarmuuden kauden, joka johtuu ennen muuta ydinsodan uhkasta, kapitalismin taloudellisesta kriisistä sekä teknologisen kehityksen mukanaan tuomista ongelmista sekä koko maapallolle että yksityisille ihmisille.

Poliittisesta tilanteesta käyttivät lisäksi laajemman puheenvuoron SKP:n puheenjohtaja Aarne Saarinen, ministeri Kalevi Kivistö ja liittoneuvoston varapuheenjohtaja Ensio Laine. Saarinen käsitteli puheenvuorossaan mm. SKDL:n kehitystä, yhteiskunnan luokkarakenteesta tapahtuneita muutoksia sekä demokraattisten voimien yhteistyön kehitysmahdollisuuksia. Kivistö keskittyi puheenvuorossaan hallituskysymyksen ja hallitukseen osallistumisen ongelmien tarkasteluun sekä hallituksen pohjaa ja sen tuloksia koskevaan erittelyyn. Laineen puheenvuoro käsitteli pääosiltaan poliittista toimintaa.

SKDL:n 12. liittokokouksen eräänä keskeisenä tehtävänä oli liiton uuden periaateohjelman käsittely. Sen valmistamisesta oli edellinen liittokokous tehnyt päätöksen ja antanut liittohallitukselle sitä koskevan toimeenpanovelvoitteen. Liittokokouksen edellä periaateohjelman luonnoksesta suoritettiin järjestökäsittely, jonka tulosten pohjalta ohjelmaluonnos ohjelmatoimikunnan muokkaamana saatettiin liittokokouksen käsittelemään.

Periaateohjelmaluonnoksen esitteli liittokokoukselle alustuksessaan liiton pääsihteeri Jorma Hentilä. Puheenvuorossaan hän eritteli niitä tekijöitä, joihin ohjelmauudistuksen yhteydessä on törmätty, todeten käsitteilyn tuloksena syntyneen sen käsityksen, että ohjelmaa tulisi kehittää periaatteelliseen suuntaan ja asioita tulisi pyrkiä käsittelemään kokonaisuutena. Periaateohjelmaa koskevissa laajemmissa puheenvuoroissaan ohjelmatoimikunnan jäsenet Kalevi Suomela ja Juhani Ruotsalo erittelivät niitä tekijöitä, joita ohjelman edelleen kehittämisessä tulisi ottaa huomioon.

Liittokokouksen edellä käydyt eduskuntavaalit ja niistä tehty johtopäätökset sekä SKDL:n kannatuksen vaikuttaneet tekijät sävyttivät kokouksessa käytyä keskustelua. Asioista puhuttiin kokouksessa suoraan ja

kipeisiin kysymyksiin puuttuen. Siitä huolimatta kokouksen yleissävy oli aikaisempaa avoimempi ja rauhallisempi. Käydyssä keskustelussa tulivat esille erilaiset arviot liikkeemme toimintalinjasta mm. hallituspolitiikan suhteen. Poliittista tilannetta ja periaateohjelmaa koskeneessa keskustelussa käytettiin yhteensä 76 puheenvuoroa.

12. liittokokous hyväksyi seuraavat poliittiset lausumat ja kannanotot:

- kansainvälisestä tilanteesta
- SN-seurasta ja Suomen ja Neuvostoliiton suhteiden kehittämisestä
- sisä- ja talouspolitiikasta
- maatalouspolitiikasta
- sosiaalipolitiikasta
- ympäristö- ja energiapolitiikasta
- periaateohjelman jatkokäsittelystä
- järjestöpolitiikasta
- kansainvälisestä lapsen päivästä
- kansandemokraattisen liikkeen nuorisovuodesta 1980
- työväen poliittisista toimintaoikeuksista
- tuesta Työväen Urheiluliitolle

Liittokokous teki muutoksia liiton sääntöjen 8., 9. ja 13. pykälään.

Liittokokoukselle oli tehty 70 aloitetta, jotka kaikki käsiteltiin ja niiden pohjalta tehtiin päätökset liittokokouksessa. Liittokokous hyväksyi myös liiton toimintakertomuksen kaudelta 1976—79.

SKDL:n liittoneuvosto

Liittokokousten välisenä aikana käyttää liiton ylintä päätösvaltaa vähintään kaksi kertaa vuodessa kokoontuva liittoneuvosto, jonka jäseniksi liittokokous valitsee jokaisesta piirijärjestöstä sen esityksen pohjalta yhden varsinaisen jäsenen ja hänelle varajäsenen. Kaksikielisistä piireistä valitaan liittoneuvostoon lisäksi yksi ruotsinkielinen jäsen ja hänelle varajäsen. Yhteisöjäsenillä on niiden jäsenmäärään perustuvasti edustajia liittoneuvostossa, minkä lisäksi liittokokous valitsee liittoneuvostolle puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa sekä 10 muuta liittoneuvoston jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Yhteensä 12. liittokokouksen

valitsemaan liittoneuvostoon kuului puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa sekä 46 varsinaista ja yhtä monta varajäsentä.

12. liittokokouksen valitsemana liittoneuvoston puheenjohtajana on toiminut valtiotieteen maisteri Kalevi Kilpi, varapuheenjohtajina Tekstiili- ja vaatetustyöväen liiton II puheenjohtaja Elsa Aaltonen ja kansanedustaja Ensio Laine.

Piirijärjestöjen edustajat

Varsinaiset jäsenet:

ETELÄ-HÄME

Ranta, Paavo
ay-toimitsija

ETELÄ-SAIMAA

Pukki, Eero
rakennustyöläinen

HELSINKI

Hulkkonen, Vesa
koulutussihteri

RUOTS. HELSINKI

Eriksson, Lars D.
lainsäädäntöneuvos

JOENSUU

Seppo, Simo
apulaisprofessori

JYVÄSKYLÄ

Siekinen, Yrjö
ruiskumestari

Varajäsenet:

Siniketo, Aino
elintarviketyöläinen,
pääluottamusmies

Forsman, Aimo
putkenlaskija

Mustakallio, Sinikka
opiskelija

Kukkonen Odert
autonkuljettaja

Heiskanen, Erkki
korjausmies

Wahlman, Väinö
konekorjaaja

KAINUU

Kinnunen, Martti
laitosmies

KOKKOLA

Hakala, Veikko
trukinkuljettaja,
osastoluottamusmies

KUOPIO

Holopainen, Tauno
pienviljelijä

KYMI

Grönvall, Seppo
toimitsija

LAPPI

Molander, Tuomo
tutkimuspäällikkö

MIKKELI

Leivo, Veijo
putkiasentaja

OULU

Vähäkangas, Juhani
kansanedustaja

POHJOIS-HÄME

Seppi, Heikki
pienviljelijä

SATAKUNTA

Valkila, Matti
terveystarkastaja

Laine, Taisto
opettaja

Kivijärvi, Paavo
pienviljelijä

Vepsäläinen, Osmo
henkilöstösihteri

Koivistoinen, Jouko
luotsi

Suosalo-Laukkanen, Pirkko
kanslisti

Syyli, Mauno
toiminnanjohtaja

Keinänen, Jorma
maanviljelijä

Koskinen, Hannu,
pääluottamusmies

Hakala, Pekka
ylipostimies

UUSIMAA
Uitto, Pauli
kansanedustaja

RUOTS. UUSIMAA
Sundberg, Viking
sosiaalipäällikkö

VAASA
Järvenpää, Heikki
opettaja

RUOTS. VAASA
Isaksson, Klas-Erik
sähköasentaja

VARSINAIS-SUOMI
Laiho, Aimo
maanviljelijä

RUOTS. VARSINAIS-SUOMI
Sjöblom, Sven-Olof
hitaaja, varapääluottamus mies

Yhteisöjäsenjärjestöjen edustajat:

SKP
Hänninen, Olavi
SAK:n II puheenjohtaja

Kivimäki, Erkki
vt. pääsihteeri

Liedes, Pentti
kansanedustaja

Laitinen, Raimo
matkatoimistovirkailija

Rehn, Åke
postimiesten esimies

Lehto, Leo
työläistarkastaja

Eriksson, Birger
rakennustyöläinen

Saarinen, Matti
koulutoimen johtaja

Ahlbeck, Jarl
tekniikan lis.

Sjöman, Ossi
TUL:n pääsihteeri

Kauppila, Erkki
päätoimittaja

Aalto, Arvo V.
ay-toimitsija

Söderström, Sten
kansanedustaja

Poikolainen, Olavi
kansainvälisten asiain siht.

SNDL
Kauppila, Eine
järjestösihteeri

Viinamäki, Terttu
piirisihteeri

Kanerva, Marja-Leena
kirjanpitäjä

SDNL
Lamminen, Vappu
pääsihteeri

Fredlund, Anneli
toimistosihiteeri

Kilpi, Eino
laivapuuuseppä
työsuojeluvaltuutettu

Kilpeläinen, Soili
toimistovirkailija

Viialainen, Matti
opiskelija

SOL
Hakanen, Yrjö
puheenjohtaja

Tuominen, Eero
toimitsija

Rautee, Erkki
valistussihteeri

Weckman, Kaisu
johtaja

Hoikka, Anneli
henkilöstösihteeri

Haapala, Sanelma
sairaskassanhoitaja

Grekela, Esko
järjestösihteeri

Puustinen, Kirsi
toimistovirkailija

Auer, Marko
toimitsija

Lehtinen, Heikki
poliittinen sihteeri

Packalen, Susanne
opiskelija

Rossi, Matti
kirjailija

Karjalainen, Jouko
opiskelija

Ruoho, Iiris
opiskelija

Muut jäsenet:

Björkqvist, Fjalar
osastopäällikkö

Asplund, Gunnar
maisteri

Danska, Oiva
autonkuljettaja

Larnimaa, Kauko
kirvesmies

Helle, Esko
hammaslääkäri

Karppinen, Marjo
opettaja

Kemppainen, Tuula
taluspäällikkö

Leppäniemi, Heljä
siivooja

Kiviaho, Heikki
levyseppä, pääluottamusmies

Lindblad, Rudolf
ay-toimitsija

Laakso, Aino
metallityöläinen

Valta, Martti
yhteistyösihteeri

Lehto, Matti
lehtori

Haikara, Kalevi
kirjailija

Marjamäki, Heikki,
opiskelija

Elovuori, Päivi
opiskelija

Pesu, Toivo
verovirkailija

Hämäläinen, Lauri
seppä

Piippo, Esko
koulunjohtaja

Kaikkonen, Ahti
kunnallsiasiainsihteeri

Liittoneuvosto on kertomuskauden aikana kokoontunut 8 kertaa.

— 27. 10. 1979 liittoneuvosto käsitteli poliittista tilannetta antaen siitä lausuman. Lisäksi liittoneuvosto antoi lausumat aseidenriisunnan edistämiseksi, asumiskustannusten alentamisesta, metallin vaaleista, Kostamus-hankkeen jatkotoimista sekä kansalaisten perusoikeuksista.

— 23. 2. 1980 liittoneuvoston kokouksen tärkeimpänä asiana oli liiton uuden kunnallishjelman käsittely ja hyväksyminen. Poliittista tilannetta liittoneuvosto käsitteli antaen lausuman sekä kansainvälisestä tilanteesta että kotimaan ajankohtaisista kysymyksistä. Lisäksi kokous antoi SKDL:n vetoomuksen ympäristövuoden johdosta.

— 17.—18. 5. 1980 liittoneuvoston tärkeimpänä asiana oli liiton uuden periaateohjelman käsittely ja hyväksyminen. 12. liittokokoukselta saamansa valtuutuksen mukaisesti liittoneuvosto suoritetun ohjelmaluonnoksen järjestökäsittelyn jälkeen hyväksyi liitolle uuden periaateohjelman. Liittoneuvosto hyväksyi lisäksi lausuman poliittisesta tilanteesta. Liittoneuvoston kokouksen yhteydessä järjestetyssä erillisessä tilaisuudessa DDR:n suurlähettiläs Joachim Mitdank vieraili esitelmöiden lennytyksen näköaloista Euroopassa.

— 13. 12. 1980 liittoneuvoston kokouksessa käsiteltiin poliittista tilannetta, johon liittyvästi liittoneuvosto hyväksyi lausuman talouspolitiikasta sekä laajan poliittisen lausuman "Uuden vuoden alkaessa".

— 4. 4. 1981 pidetyssä liittoneuvoston kokouksessa keskeisenä kysymyksenä oli hallitustilanne, hallituksen ollessa hajoamisen partaalla. Tilanteeseen liittyvästi liittoneuvosto antoi poliittista tilannetta koskevan lausuman. Lisäksi liittoneuvosto hyväksyi liiton tilinpäätöksen ja talousarvion.

— 10. 10. 1981 liittoneuvoston työlistalla oli kotimaan tilanteen lisäksi myös kansainvälisiä kysymyksiä. Poliittista tilannetta koskeneen lausuman lisäksi liittoneuvosto hyväksyi kansainvälistä tilannetta koskevan lausuman, vetoomuksen "Solidarisuustyöhön Salvadorin kansan puolesta", kehoituksen osallistua adressikeräykseen ydinaseettoman Pohjo-lan puolesta sekä vetoomuksen Onnenlehti-suurarpajaisista.

— 8. 11. 1981 liittoneuvosto kokoontui käsittelemään presidentti Kek-kosen eron johdosta syntyneitä tilannetta ja päättämään omalta osaltaan kansandemokraattisen liikkeen valmistautumisesta presidentin valitsijamiesten vaaleihin. Liittoneuvosto asetti SKDL:n ehdokkaaksi v. 1982 pre-

sidentin vaaleihin SKDL:n puheenjohtajan, opetusministeri Kalevi Kivistön.

— 27. 2. 1982 liittoneuvosto käsitteli ja hyväksyi liitolle uuden osuustoimintaohjelman ”SKDL:n osuustoimintapolitiikan suuntaviivat”. Lisäksi liittoneuvosto hyväksyi poliittista tilannetta koskevan lausuman sekä lausuman Salvadorin tilanteen johdosta.

Liittoneuvoston kokouksiin ovat osallistuneet liittohallituksen ja sihteeristön jäsenet. Liittoneuvoston kokousten sihteerinä ovat toimineet Solveig Packalén ja Reijo Lahdenperä.

SKDL:n liittohallitus

SKDL:n 12. liittokokouksessa tapahtui liiton puheenjohtajan vaihdos. Liiton pitkäaikaisen puheenjohtajan Ele Aleniuksen ilmoitettua, ettei hän tule jatkamaan puheenjohtajan tehtävissä, valittiin liiton uudeksi puheenjohtajaksi opetusministeri Kalevi Kivistö. Varapuheenjohtajaksi valittiin edelleen kansanedustaja Aarne Saarinen sekä uutena kansanedustaja Ulla-Leena Alppi. Pääsihteeriksi valittiin edelleen Jorma Hentilä.

Puheenjohtajan ja pääsihteerin lisäksi liittokokous valitsi liittohallitukseen 20 varsinaista ja 8 varajäsentä:

Varsinaiset jäsenet:

Aalto, Arvo
SKP:n pääsihteer

Alenius, Ele
pankinjohtaja

Autiosaari, Toivo
toimittaja

Kärkkäinen, Markku
SDNL:n puheenjohtaja

Männistö, Lauha
kansanedustaja

Niitemaa, Raija
lääkäri

Björkbacka, Oiva
tiedotussihteer

Björklund, Ilkka-Christian
kansanedustaja

Elomaa, Simo
SAK:n II sihteer

Järvenpää, Matti
kansanedustaja

Knuth, Selim
agrologi

Koskenniemi, Niilo
kansanedustaja

Kosonen, Ilmari
metallityöväen liiton II
puheenjohtaja

Niskanen, Helvi
kansanedustaja

Puhakka, Pauli
kansanedustaja

Pursiainen, Terho
kansanedustaja

Rekonen, Heimo
osastosihteer

Saarto, Veikko
kansanedustaja

Suomela, Kalevi
tutkimussihteer

Tennilä, Esko-Juhani
kansanedustaja

Varajäsenet:

Bonsdorff, Johan
päätoimittaja

Nieminen, Hannu
pääsihteer

Räsänen, Leila
pääsihteer

Mellais, Martti
ammattiyhdistystoimitsija

Savtschenko, Ritva
toimittaja

Sneck, Heikki
toimitsija

Säilynoja, Vappu
kansanedustaja

Tamminen, Jukka
ay-vakuutustarkastaja

Liittohallitus kokoontui v. 1979 kesä-joulukuussa 7 kertaa, v. 1980 aikana 14 kertaa, v. 1981 aikana 16 kertaa sekä v. 1982 tammi-toukokuussa 11 kertaa. Lisäksi on pidetty yksi yhteinen kokous SKDL:n eduskuntaryhmän ja SKP:n poliittisen toimikunnan kanssa, siinä käsiteltiin hallituskysymystä ja päätettiin SKDL:n edustajista hallituksessa.

Liittohallituksen kokouksiin ovat osallistuneet myös liittoneuvoston puheenjohtajat ja sihteeristön jäsenet.

Liittohallituksen kokousten sihteerinä ovat toimineet Solveig Packalén ja Paula Ojala-Ruuth.

Liittohallitus perusti heti ensimmäisessä kokouksessa lähinnä kesäaika varten työvaliokunnan, johon valittiin puheenjohtaja Kalevi Kivistö, varapuheenjohtajat Aarne Saarinen ja Ulla-Leena Alppi, pääsihteeri Jorma Hentilä ja liittohallituksen jäsenet Ele Alenius ja Esko-Juhani Tennilä. Seuraavan vuoden helmikuussa työvaliokunta vakinaistettiin ja samalla valittiin Ele Aleniuksen tilalle työvaliokuntaan liittohallituksen jäsen Ilkka-Christian Björklund. Työvaliokunnan tehtäväksi annettiin liittohallituksen kokousten välisenä aikana päättää asioista, jotka vaativat nopeita ratkaisuja sekä hoitaa muita liittohallituksen sille osoittamia tehtäviä.

Sihteeristö

Liiton sihteeristön tehtävänä on valmistella asioita liittohallitukselle sekä huolehtia päätösten toteuttamisesta liiton toimiston, eri jaostojen ja työryhmien kanssa sekä hoitaa yhteydenpitoa piirijärjestöihin. Sihteeristö on työskennellyt pääsihteerin ja toiminnanjohtajan johdolla, kokoontuen vähintään kerran viikossa.

Sihteeristöön ovat kertomuskauden aikana kuuluneet: Jorma Hentilä, pääsihteeri; Antero Hautaniemi, toiminnanjohtaja; Harri Hasko, suunnittelusihteeri; (virka-aikana 15. 12. 81 alkaen); Sten Holmberg, ruotsalaisihteeri; Antti Jäntti, osuustoimintasihteeri; Ilja Koskinen, paikallishallintoasiain sihteeri (virka-aikana 25. 7. 79 saakka); Reijo Lahdenperä, järjestösihteeri (virka-aikana 1. 2. — 7. 3. 82); Mauri Lehtovirta, kulttuurisihteeri; Pauliina Murto-Lehtinen, tiedotussihteeri (1. 6. 80 alkaen); Paula Ojala-Ruuth, toimistos sihteeri (1. 8. 79 alkaen, äitiyslomalla 15.

11. 1981 alkaen); Pekka Saarnio, tiedotussihteeri (31. 5. 80 saakka); Ritva Savtschenko, ay-sihteeri (1. 4. 81 alkaen); Markku Tattari, osapalkkainen projektisihteeri (1. 6. 80 alkaen); Paula Tolmunen, projektisihteeri (vaalijaoston työntekijänä 1. 8. 79—30. 5. 80); Matti Vesterinen, taloudenhoitaja (virka-aikana 26. 7. 79—1. 11. 80).

Sihteeristön toimintaan ovat osallistuneet lisäksi SKDL:n Yhteisrahaston ja Kansan Keskus-Kassan taloudenhoitaja Eira Roiha, SKDL:n Helsingin piirijärjestön piirisihteeri Jouko Helin ja hänen jälkeensä piirisihteerinä toiminut Reijo Kallinen sekä SKDL:n Uudenmaan piirijärjestön piirisihteeri Aulis Ruuth.

Jaostot ja toimikunnat

Liittohallituksen alaisuudessa ovat toimineet seuraavat jaostot ja toimikunnat:

- vaalijaosto
- paikallishallintoasiain jaosto
- kansainvälispoliittinen jaosto ja sen yhteydessä
 - kehitysyhteistyötoimikunta
- maatalouspoliittinen jaosto
- osuustoimintajaosto ja sen alaisena
 - kuluttajapoliittinen toimikunta
- sosiaalipoliittinen jaosto ja sen alaiset toimikunnat:
 - sosiaalihuoltotoimikunta
 - terveydenhuoltotoimikunta
 - sosiaalivakuutustoimikunta
 - työsuojelupoliittinen toimikunta
- talousjaosto
- kulttuurijaosto ja sen alaiset toimikunnat:
 - yleisradiopoliittinen toimikunta
 - koulutuspoliittinen toimikunta
 - tiede- ja korkeakoulupoliittinen toimikunta
 - taidepoliittinen toimikunta
- järjestöjaosto

- toimihenkilöjaosto
- tiedotusjaosto
- asuntopoliittinen toimikunta
- periaateohjelmatoimikunta
- energiatoimikunta
- ympäristötoimikunta
- maatalouspoliittinen neuvottelukunta
- tasa-arvotoimikunta
- puolustuspoliittinen toimikunta
- valtionyhtiötoimikunta
- aluepoliittinen toimikunta
- liikennepoliittinen toimikunta
- valtiosääntötoimikunta
- svenska landsstyrelsen

SKDL:n yhteisöjäsenet

SKDL:n yhteisöjäseninä ovat Suomen Kommunistinen Puolue r.p., Suomen Naisten Demokraattinen Liitto ry., Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto ry. ja Sosialistinen Opiskelijaliitto ry.

SKDL:n sosialistit ovat järjestäneet keskinäistä yhteistyötä valtakunnallisen valtuuskunnan kautta. Sen tehtävänä on edistää SKDL:n perusjärjestöissä ja päätäntäelimissä toimivien sosialistien keskinäistä yhteydenpitoa ja koko SKDL:n toimintaa.

Yhteisöjäsenten ja SKDL:n omien yhdistysten yhteenlaskettu jäsenmäärä on noin 140.000. SKDL:n ja sen yhteisöjäsenten perusjärjestöjen kokonaismäärä on noin 4.300.

SKDL eri järjestöissä

SKDL on seuraavien kansalaisjärjestöjen jäsen: Demokraattisten Kustantajain Liitto, Folkets Bildningsförbund, Kansan Sivistystyön Liitto, Kansan Radioliitto, Kansandemokraattinen Raittiusliitto, Kansan Talo-

jen Liitto, Kulttuurityö, Kulttuurityön Keskus, Suomen Rauhanpuolustajat, Suomi—Chile-seura, Suomi—Vietnam-seura, Työväen Lomakeskusliitto.

ARVIOITA SKDL:n JÄRJESTÖPOLIITTISESTA TILASTA

SKDL:n 12. liittokokouksessa hyväksytyn järjestöpoliittisen lausuman mukaisesti liittoa on kehitetty yhteistoimintajärjestönä. Tärkeää on ollut tasavertaisten ja luottamuksellisten suhteiden jatkuva kehittäminen SKDL:ssä toimivien kommunistien, sosialistien ja muiden kansandemokraattien välillä. Yhteisöjäsenten kanssa on suunniteltu ja järjestetty toimintaa yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi ja koko kansandemokraattisen liikkeen voiman vahvistamiseksi. Yhteistä toimintaa koko liikkeen sisällä on ollut SKDL:n 12. liittokokouksen päättämän nuorisovuoden merkeissä ja vaalien sekä muiden poliittisten kamppailujen merkeissä. SKDL:n yhdistysten toiminnan kehittämisessä on aloitettu yhdistystoiminnan koulutus, joka koskee yhdistyksiä, piiritoimikuntia ja kunnallistoimikuntia. Samoin on aloitettu SKDL:n työntekijöiden henkilöstökoulutus tavoitteena toimivampi SKDL. Edellä mainituissa koulutustapahtumissa sekä niiden seurauksena on SKDL:n organisaation ja työn kehittämistä pohdittu laajasti. Toimintakertomuskaudelle ajoittuu myös SKDL:n jäsen- ja järjestörekisterin uudistaminen. Se antaa mahdollisuuksia paremman tiedon pohjalta kehittää jäsen-suhteita ja suunnitella SKDL:n työtä.

SKDL:ään on perustettu edelleen uusia yhdistyksiä niin asuma-alueille kuin eri harrastus- ja ammattialoillekin. Samanaikaisesti kuitenkin on näkynyt SKDL:n perusjärjestöjen toiminnassa koko kansandemokraattisen liikkeen kannatuksen heikentyminen. Kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen toiminta on kertomuskauden aikana heikentynyt. Kauden loppupuolella aloitettiin neuvottelut kansandemokraattisen ja sosialistisen opiskelijaliikkeen yhdistymisestä, jotka ovat johtaneet kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen yhdistymiseen Sosialistiseen Opiskelijaliittoon ja niiden jäsenyyden lakkaamiseen SKDL:n yhdistyksinä.

SKDL:n kehittämistyössä on pidetty päämääränä elävästi ja monipuolisia muotoja käyttäen alueensa kysymyksiin pureutuvia ja SKDL:n tavoitteita tunnetuksi tekeviä SKDL:n yhdistyksiä sekä piiritoimikuntia. Tämän saavuttamiseksi on järjestetty kehittämiskoulutusta niin SKDL:n yhdistyksille, kunnallistoimikunnille kuin piiritoimikunnillekin. Ensimmäisen vuoden aikana järjestettiin yhteensä 138 koulutustilaisuutta, joihin osallistui edustajia 335 järjestöstä, yhteensä 1 600 henkilöä. Koulutus jatkuu edelleen ja sitä kehitetään lähitulevaisuudessa lisää.

Vuoden 1981 syksyllä aloitettiin kansandemokraattisen liikkeen solidaarisuuskampanja Salvadorin kansan puolesta. Kampanjalle avattiin tili Kansan Keskus-Kassassa. Kampanja käynnistyi hyvin vaikka presidentinvaalit sekoittivatkin sitä. Uudelleenvauhditus tapahtui keväällä 1982. Kampanjan pääasiallisina muotoina ovat prosenttiliikkeeseen osallistuminen ja järjestöjen suorittama keräys- ja lahjoitustoiminta.

SKDL:n jäsen- ja järjestörekisteri siirrettiin liittohallituksen 6. 5. 1980 tekemän päätöksen mukaisesti pidettäväksi Kansan Uutisten tietokoneella. Tämä uudistus on merkinnyt keskusrekisterissä olevien tietojen parempaa käsittelymahdollisuutta ja käyttämistä SKDL:n työn ohjaamiseen ja suunnitteluun. Samalla se on mahdollistanut jäsenmaksujen perinnän siirtämisen postisiirron avulla suoritettavaksi. Postisiirron kautta jäsenmaksujen perintää suoritettiin vuonna 1981 piirijärjestöjen omien päätösten mukaisesti viidessä piirijärjestössä ja vuonna 1982 14 piirijärjestössä.

Toiminnan kehittämisen ongelmana on edelleen piirijärjestöjen työvoimapula, jonka ratkaisemisessa ovat taloudelliset esteet. Liiton sihteeristön työskentelyä on myös haitannut vähäinen sihteerien määrä. Vuoden 1981 aikana kuitenkin voitiin palkata ammattiyhdistyssihtööri liittoon erityisenä tehtäväalanaan toimihenkilötyö. Tämä on avannut osaltaan uusia mahdollisuuksia toimihenkilösektorin työn kehittämiseen.

SKDL:n piirijärjestöt

Liiton yhteydessä toimii 17 piirijärjestöä. Piirijärjestöjen toiminta on erilaisista toimintaolosuhteista ja taloudellisista edellytyksistä johtuen erilaista. Useissa piirijärjestöissä on jouduttu vaikean rahoitustilanteen joh-

dosta työntekijöitä pakkolomauttamaan tai toimimaan osapalkkaisen työvoiman varassa. Tämä on luonnollisesti haitannut toimintaa. Piirijärjestöjä on kyetty tukemaan toimintakauden aikana enemmän taloudellisesti kuin aikaisemmin, mutta kohonneiden kustannusten ja kasvaneiden tarpeiden johdosta eivät taloudelliset edellytykset ole alkuunkaan riittäviä. Samanaikaisesti suoritettulla piirijärjestöjen työn kehittämisellä ja piiritoimikuntien voimakkaalla osallistumisella piirin johtotyöhön ei olla pystytty poistamaan ongelmaa, joka aiheutuu vähäisestä työvoimasta.

Jäseniä piiritoimikunnissa on yhteensä 525 ja heidän keski-ikänsä on 41,3 vuotta.

SKDL:n kunnallisjärjestöt

Kuntatasolla toimii SKDL:n yhdistysten ja yhteisöjäsenien perusjärjestöjen yhteistyöelimenä SKDL:n kunnallisjärjestöt. Ne ohjaavat sääntöjen mukaisella tavalla jäsenjärjestöjensä sekä kunnallisiin luottamustehtäviin valittujen kansandemokraattien kunnallista toimintaa. Tämän lisäksi niiden tehtävänä on ohjata SKDL:n yhdistysten järjestöllistä työtä.

Eräiden piirijärjestöjen alueella ovat kunnallisjärjestöt kunnallispoliittisen ohjaustyön ja kunnallisten asioiden käsittelyn lisäksi ilahduttavasti vahvistaneet osallistumista SKDL:n järjestöjen ohjaustoimintaan. Samoin ne ovat osallistuneet suuremmassa määrin muihinkin kuin kunnallisvaalikamppailuihin.

Myös kunnallisjärjestöjen toiminnassa on erällä paikkakunnilla esiintynyt ongelmia liikkeemme yleisistä sisäisistä ongelmista aiheutuen. Samoin ovat kunnallisjärjestöjen vanhentuneet mallisäännöt aiheuttaneet ongelmia käytännön toiminnalle.

Vuoden 1981 lopussa SKDL:ään kuului 252 kunnallisjärjestöä (v. 1979 ja 1972 myös 252); toimivia näistä oli 219 (1979 234).

SKDL:n yhdistykset ja jäsenistö

SKDL:n yhdistysten kokonaismäärä oli 31. 12. 1981 1453 (v. 1978 1748

ja v. 1975 1764). Toimivia yhdistyksistä on 1126. 12. liittokokouksen jälkeen on perustettu 60 uutta yhdistystä, mutta samanaikaisesti on toiminta lakannut kokonaan tai toistaiseksi useassa yhdistyksessä.

SKDL:n toimivista yhdistyksistä toimii kaupungeissa 534 eli 47,6 % (v. 1978 40,6 % ja v. 1975 37,7 %). Maaseudulla toimii vastaavasti 592 yhdistystä eli 52,3 % (v. 1978 59,4 % ja v. 1975 62,3 %). Ammattiala- ja työpaikkayhdistyksiä on 138 (v. 1978 154 ja v. 1975 105).

SKDL:ään on liittynyt kertomuskauden aikana 3889 jäsentä. Jäsenhankintaa on suoritettu jäsenten ja järjestöjen sekä kansandemokraattisten lehtien toimesta. Sen apuna on ollut SKDL:ää esittelevä lentolehtinen.

Samanaikaisesti yhdistystoiminnan ulkopuolelle on jäänyt runsas joukko jäsenistöä muuttoliikkeen, yhdistysten toimimattomuuden tai muiden syiden takia. Toimintakauden aikana toteutettu jäsenrekisterin tarkistus on aiheuttanut myös aikaisemmin kirjoissa olleiden jäsenten poistumista, koska jäsenyys on tarkistettu uudelleen eikä kaikkia jäseniä ole tavoitettu.

SKDL:n kokonaisjäsenmäärä oli 31. 12. 1981 40 653 jäsentä (v. 1978 55 223 ja v. 1975 56 651). Näistä rästiläisiä oli 8 043 eli 19,8 % (v. 1978 14,2 % ja v. 1975 18,2 %).

Jäsenistön yhteiskunnallinen kokoonpano on 31. 12. 1981 seuraava (vuosien 1978 ja 1975 luvut suluissa):

Työntekijöitä	53,6 % (72,1 % ja 70,9 %)
Maanviljelijöitä	
kalastajia ja	
yksityisyrittäjiä	3,9 % (14,2 % ja 16,6 %)
Ylempiä toimihenkilöitä	5,1 %
Alempiä toimihenkilöitä	10,8 %
Opiskelijoita ja	17,9 % (12,5 % ja 12,8 %)
koululaisia	
	2,0 %
Eläkeläisiä	24,5 %

Tiedot on saatu jäsenrekisteristä kunkin jäsenen oman ilmoituksen perustuen.

Aikaisemmasta laskentatavasta poiketen on nyt otettu erikseen eläkeläiset, jotka aikaisemmin ovat sisällyneet kunkin ryhmän lukuihin.

Toimihenkilöiden osuus on lisääntynyt selvästi jäsenistössä ja samanaikaisesti työntekijöiden ja maanviljelijöiden osuudet pienentyneet.

SKP:n jäsenyyteen kuului 22,5 % SKDL:n yhdistysten jäsenistä (v. 1978 22,8 % ja v. 1975 23,4 %).

SKDL:n jäsenistön keski-ikä on 47,4 vuotta (v. 1978 45 vuotta ja v. 1975 44 vuotta).

SKDL:n jäsenistä on naisia 32,4 % (v. 1978 31,7 % ja v. 1975 28,1 %). Näin ollen naisten osuus jäsenistöstä kasvaa koko ajan.

SKDL:n yhdistysten jäsenistä on 2 % ruotsinkielisiä.

SKDL:n yhdistysten johtokunnissa on jäseniä 7741 ja heidän keski-ikänsä on 43,9 vuotta.

OPINTO- JA KOULUTUSTOIMINTA

12. liittokokous näki opinto- ja koulutustoiminnan tärkeänä osana jäsenten yhteiskunnallisten toimintavalmiuksien kehittämisessä. Tavoitteena oli auttaa opintokerhojen toimintaa ohjaajakoulutusta lisäämällä. Kurssitoiminnassa painopiste asetettiin lyhytkurssitoiminnan laajentamiselle ja kurssien ajankohtaisuudelle.

Kurssitoiminta on edelleen laajentunut (v. 1981 236 kurssia, v. 1980 167 kurssia ja v. 1979 82 kurssia). Yhdistystoiminnan kurssit muodostavat suuren osan kursseista. Samoin on järjestetty paljon kunnallistiedon kursseja. Kaikki kurssit on järjestetty yhteistyössä KSL:n ja FBF:n kanssa.

Kurssitoiminnan ohella opintokerhojen määrä on kertomuskauden aikana noussut tasaisesti. Vuosittain on KSL:ään ja FBF:ään ilmoittautunut ja opintosuunnitelmansa toteuttanut SKDL:n järjestöjen kerhoja seuraavasti:

Vuosi	KSL	FBF
1979	383	9
1980	498	16
1981	614	19

Yhdessä KSL:n kanssa 1977 valmistettu aineisto "Kansanvallan ja yhteistyön liitto" on osaltaan toiminut SKDL:ää koskevan opintotoiminnan aineistona. Tämän lisäksi on käytetty aktiivisesti SKDL:n uutta ohjelmaa, kunnallisojelmia ja muita SKDL:n tuottamia aineistoja opintotoiminnassa.

KSL:n tuottaman Avauksia ja alustuksia -sarjan monisteita on käytetty laajasti SKDL:n opintokerhoissa.

FBF:n projektin "Asuinseutu muutoksessa" puitteissa ovat yhdistykset perustaneet opintokerhoja, joissa on tutkittu paikallisen työväenliikkeen historiaa. Opintokerhojen tuloksista on julkaistu vihkosia samoin kuin on järjestetty näyttelyitä.

Oman opinto- ja koulutustoiminnan lisäksi on jäseniä ohjattu opiskelemaan Sirola-opiston kursseille. Samoin ohjausta on suoritettu ammatityhdistysliikkeen ja muiden ulkopuolisten järjestämille kursseille.

Liiton suorittamassa koulutuksessa on painotetusti siirrytty kouluttamaan kouluttajia (vetäjiä), jotka edelleen suorittavat tehtäviään omissa piirijärjestöissään. Erityisesti mainittakoon yhdistystoiminnan kouluttajat ja kunnallispolitiikan kouluttajat.

SKDL:n oman henkilöstön (toimitsijat ja toimistohenkilökunta) koulutus on aloitettu toimintakauden aikana yhdessä KSL:n kanssa. Koulutuksen tavoitteena on SKDL:n työn parantaminen ammattitaitoa lisäämällä ja samalla työn organisointia parantamalla.

Liiton toimistossa ei vielä ole päätoimisesti koulutus- ja opintotoimintaa hoitavaa henkilöä. Tämä asettaa rajoituksia toiminnan laajentamiselle.

JÄRJESTÖTALOUS

Kertomuskauden aikana liiton talous on ollut vakaa. Edellisessä liittokokouksessa tehtyä periaatepäätöstä rahaston kartuttamisesta toimistotilan hankkimiseksi on pystytty toteuttamaan. Tämän ovat mahdollistaneet menopuolella tehdyt karsinnat ja omatoimisesti hankittujen tulojen lievä lisäys. Puoluetukeen on vuosittain tullut tarkistuksia hieman alle inflaatiotason (KE-vaalit). Kertomuskaudella on liiton kirjanpito siirretty

ATK:lle, joka on mahdollistanut talousseurannan tehostamisen.

Jäsenrekisterin perustamisella ja jäsenmaksujen perimisen aloittamisella viidessä piirijärjestössä keskusliiton toimesta v. 1981 oli myönteinen merkitys liiton taloudelliselle toiminnalle. SKDL:n yhdistysten jäseniltä on peritty liittoveroa 0,50 mk ja piiriveroa 1,50 mk kuukaudessa. Yhdistyksille on suositeltu 36 mk:n vuosimaksua, jolloin yhdistysten osuudeksi on jäänyt 1 mk/kk. Jäsenmaksutuloilla on huomattava merkitys piiri- ja perusjärjestöjen toimintaan.

Piirijärjestöjen taloudellinen tilanne on vaikea. Osassa piirijärjestöjä on työntekijöitä pakkolomautettu tilapäisesti. Piirijärjestöissä oli kertomuskauden lopulla 28 työntekijää, joten kertomuskaudella on piirijärjestöistä vähentynyt 5 työntekijää.

Vuoden 1979 kansanedustajavaalien tappion myötä väheni SKDL:n suhteellinen osuus puoluetuesta. Piirijärjestöille on toimikauden aikana maksettu tukea seuraavasti:

v. 1979	710.000,—
v. 1980	900.000,—
v. 1981	1.000.000,—

Puoluetuen lisäksi liitto on tukenut piirijärjestöjen kurssi- ja koulutus-toimintaa.

Kertomuskauden lopulla liiton taloudellinen tuki kattoi noin 55 % piirijärjestöjen palkkakustannuksista. Kertomuskauden alussa vastaava luku oli 48 %.

Vaalirahoitustoimintaan yhdistystemme jäsenet ovat osallistuneet tunnuksella 2 mk/kk. SKDL:n yhdistysten osuus vaalirahoitustoimintaan osallistuneista kansandemokraattisista järjestöistä on ollut eri vuosina seuraava:

v. 1979	22.7 %
v. 1980	25.05 %
v. 1981	43.51 %

Tämän lisäksi on osallistuttu muihin kansandemokraattisen liikkeen yhteisiin keräyksiin.

TOIMINTA JOUKKOJÄRJESTÖISSÄ

SKDL:n jäsenet toimivat monissa työväen yhteisissä järjestöissä: ammattiyhdistysliikkeessä, E-osuuskauppaliikkeessä, työväen urheiluliikkeessä, erilaisissa kansalaisjärjestöissä ja ystävyysseuroissa. Tässä toiminnassa SKDL:n jäsenet noudattavat asianomaisten järjestöjen toimintaperiaatteita ja sääntöjä, pyrkien edistämään ko. järjestöjen toimintaa niiden tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kansandemokraattisen liikkeen toiminnan kehittämiseksi ja jäsenten yhteistyön parantamiseksi on useihin ammattiliittoihin ja niiden alaeliimiin perustettu kansandemokraattiset ryhmät, joiden puitteissa alan ja alueen kansandemokraatit suunnittelevat työtään ko. järjestön toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden toteuttamiseksi. Tämä tapahtuu yhteisymmärryksessä muiden kansandemokraattisten järjestöjen ja niiden jäsenten kanssa.

Keväällä 1981 perustettiin SKDL:ään toimihenkilöjaosto. Sen päätehtävänä on ollut avustaa toimihenkilöjärjestöjen kansandemokraattisen työn organisointia. Jaosto on luonut yhteyksiä entistä useampiin toimihenkilöryhmiin eri ammatillisissa keskusjärjestöissä. Se on osallistunut kansandemokraattisen ay-koulutuksen järjestämiseen toimihenkilöaktiiveille ja toimitsijoille yhdessä KSL:n kanssa. Kokonaisen uuden työsektorin suunnittelun ja toteuttamisen ohella, jaosto on osallistunut käytännön työhön kuten liittojen liittokokousvalmisteluihin.

Myös SKDL:n piiritasolla on päästy jonkin verran työn alkuun ja muutamisiin piireihin on perustettu erillisiä toimihenkilöjaostoja piirikohtaisen työn organisoinniseksi.

Työväen Urheiluliitossa ja Työväen Kuntoliitossa kansandemokraatit pyrkivät kehittämään näitä liittoja ja vahvistamaan niiden toimintaa. SKDL on aina pitänyt tärkeänä työväen urheiluliikkeen eheytymistä ja työskentelee TUL:n vahvistamiseksi urheiluvan työläisnuorison järjestönä.

Ystävyysseuroissa ja rauhanjärjestöissä SKDL ja sen jäsenet toimivat järjestöjen luonteen mukaisesti kansojen ja valtioiden välisen ystävyyden ja yhteistoiminnan kehittämiseksi, rauhantilan turvaamiseksi. Kansandemokraatit pyrkivät myös siihen, että mahdollisimman laajat kansalaispiirit ovat mukana ystävyys- ja rauhanjärjestöissä niiden tavoitteiden puo-

lesta. Myös omassa toiminnassaan SKDL tukee ystävyys- ja rauhanjärjestöjen tavoitteita ja toimintaa.

TOIMINTA RUOTSINKIELISEN VÄESTÖN KESKUUDESSA

Ruotsalaisjaoston aloitteesta hyväksyi liittoneuvosto toukokuussa -79 uuden ohjesäännön liiton ruotsinkieliselle toiminnalle. Tämän ohjesäännön mukaan kutsutaan joka toinen vuosi koolle edustajakokous (Landsmöte). Edustajat tähän kokoukseen valitaan ruotsin- tai kaksikielisistä perusjärjestöistä ja jäsenjärjestöjen kaksikielisistä piirijärjestöistä.

Edustajakokouksen tehtävänä on vetää suuntaviivoja ruotsinkieliselle toiminnalle — nämä suuntaviivat eivät saa olla ristiriidassa liiton sääntöjen ja päätösten kanssa — sekä valita hallitus (Landsstyrelse), joka on suunnitteleva ja toimeenpaneva elin. Hallitus koostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta sekä kymmenestä jäsenestä, joista 4 edustaa kutakin SKDL:n jäsenjärjestöä.

Ensimmäiseen edustajakokoukseen, joka pidettiin Vaasassa 24.—25. 11. 1979, osallistui yhteensä 72 edustajaa 25 yhdistyksestä, 16 piirijärjestöstä ja 4 keskusjärjestöstä. Kokoukselle oli jätetty 38 aloitetta, jotka koskivat toiminnan näkökohtia ja suomenruotsalaisten erityiskysymyksiä.

Kokouksen teemana oli ”SKDL ja suomenruotsalaiset 80-luvun kynnyksellä”. Tämä järjestökäsittelyn läpikäynyt asiakirja määrittä ruotsinkielisten kansandemokraattien asemaa yhteiskunnassa sekä tehtäviä liikkeen sisällä ja ulkopuolella.

Ensimmäiseen hallitukseen valittiin puheenjohtajaksi Lars D. Eriksen, varapuheenjohtajaksi Ilkka-Christian Björklund, jäseniksi Birger Fagerlund, Klas-Erik Isaksson, Roger Svanfors, Egil Wenman, Per-Erik Wickholm, Gunda Öhman, Gunnar Asplund (SKP), Anneli Fredlund (SDNL), Inger Hirvelä (SNDL), Marianne Liljeström-Skarp (SOL).

Erityisten suomenruotsalaisten kysymysten, kuten rannikkokanava, radio- ja tv-kysymykset, koulutus, siirtolaisuus, Folktinget (Suomen ruotsalaiset kansankäräjät), elävä saaristo, kalastuskysymys, lisäksi käsitel-

tiin, otettiin kantaa tai annettiin lausuntoja seuraavista asioista: soralaki, ammatillinen demokratia, kunnallis- ja eduskuntavaalit, maatalous- ja kalastuspolitiikka, energiakysymykset.

Toiseen edustajakokoukseen, joka pidettiin 28.—29. 11. 81 Helsingissä, osallistui yhteensä 76 edustajaa 36 yhdistyksestä, 12 piirijärjestöstä ja 4 keskusjärjestöstä. Tälle kokoukselle jätettiin 22 aloitetta.

Tämän kokouksen pääteemana oli demokratia ja keskustelun pohjaksi valmistettiin asiakirjaluonnokset, jotka käsittelivät työpaikkademokrati-aa, oppilasdemokrati-aa ja tasa-arvoa työelämässä.

Uuteen hallitukseen valittiin: puheenjohtajaksi Bo-Axel Gustafsson, varapuheenjohtajaksi Ilkka-Christian Björklund, jäseniksi Christer Eriksson, Cay Kankaanpää, Kate Suominen, Roger Svanfors, Kurt Tuominen, Egil Wenman, Pia Keränen (SKP), Gunda Öhman (SNDL), Kjell Sevön (SOL), Anneli Fredlund (SDNL).

Folktinget

Vaaliopas painettiin myös ruotsiksi, se sisälsi lisäyksen Folktinget-vaaleja varten. Folktinget-vaalit toimitettiin samanaikaisesti kunnallisvaalien kanssa.

Folktinget-vaaleja varten maa oli jaettu 8 vaalipiiriin. Ehdokkaina olivat ruotsinkieliset ja kaksikieliset kunnallisvaaliehdokkaat.

Alla oleva taulukko osoittaa puolueiden kannatuksen.

	RKP	SDP	SKDL	POP	SKL	KOK
Kokonaisäänimäärä	123 937	26 792	6 980	8 503	3 532	1 899
ääniosuus %	71.8	15.5	4.0	4.9	2.0	1.1
paikat	49	11	3	3	1	1

SKDL:n ehdokkaista tulivat valituiksi Åke Rehn, Länsi-Uusimaa, Rudolf Johansson, Turun seutu ja Matts Andersen, Etelä-Pohjanmaa.

Folktingetin istunnossa Hanasaressa Espoossa valittiin sen hallitukseen Nils Torvalds Espoosta ja Alvar Risberg Vaasasta. Alunperin Svensk Finlands Folkting oli suunniteltu "suomenruotsalaiseksi parlamentiksi", mutta se on enemmänkin muodostunut keskustelu- ja valmisteluelimeksi.

Folktidningen — Ny Tid

Hallituksen (Landsstyrelsen) tiedotustoiminta on ollut täysin Folktidningen — Ny Tidin varassa. Huolimatta siitä, että on annettu lausuntoja ajankohtaisista kysymyksistä, jotka on jaettu kaikille joukkotiedotusvälineille, ne on huomioitu ainoastaan radiouutisissa ja kahdessa suurimmas-
sa suomenruotsalaisessa lehdessä.

FNT:n (Folktidningen Ny Tid) ulkoasu parani ja ilmestymisvarmuus lisääntyi ratkaisevasti sillä, että taitto siirrettiin Vaasaan ja paino Ouluun vuodenvaihteessa 80—81. Samanaikaisesti siirtyi yksi toimittajapaikka Vaasaan Kansan Ääneen. Tämä on helpottanut materiaalin saantia leh-teen Pohjanmaan seudulta. FNT on ilmestynyt kerran viikossa keskimää-
rin 16-sivuisena. Perinteiset kalasoppajuhlat ovat herättäneet uutta mie-
lenkiintoa ja niissä on käynyt runsaasti väkeä.

Opintotoiminta

Vuoden 1979 aikana kunnallispolitiikka ja yhdistystoiminta hallitsivat opintotoimintaa. Kunnallisvaalit vaikuttivat kurssitoimintaan vuonna 1980. Helmikuussa pidettiin yhdessä SKP:n ruotsalaisjaoston kanssa kak-
sipäiväinen maankattava seminaari Siikarannassa. Keväällä 1980 järjes-
tettiin kaksi alueellista yhden päivän kurssia Maalahdessa (SKDL:n Vaa-
san piirijärjestön ruotsalaisjaosto) ja Siikarannassa.

Vuoden 1980 aikana käynnistyi FBF:n "tehdasyhteisöprojekti", jonka järjestelyissä myös hallitus on ollut mukana. Tämän projektin tarkoitus on perehtyä patruunojen ajan tehdastyöläisten elämään Länsi-Uuden-
maan teollisuusseuduilla.

Piirijärjestöt

Varsinaisia ruotsinkielisten jaostoja on piirijärjestöistä vain Vaasan pii-
rijärjestössä. Vaikka yhteistyö kaksikielisten piirijärjestöjen kanssa onkin

sujunut hyvin, ruotsalaisjaostojen puuttuminen piirijärjestöistä on vaikeuttanut mm. vaalivalmistelua.

TIEDOTUSTOIMINTA

SKDL:n tiedotustoiminnan tärkein väline ovat kansandemokraattiset lehdet. Vaikka niiden levikki on suhteellisen pieni, on niiden vaikutus poliittiseen mielipiteeseen kuitenkin suurempi. Aktiiviset lukijat välittävät lehtien sanomaa edelleen.

SKDL:n tärkeinä pitämiä asioita on vaikea saada julkisuuteen porvarillisissa tiedotusvälineissä, joiden uutiskriteerit suosivat päivänpoliittisia pikkuyllätyksiä ja henkilöasioita, ei pitkän aikavälin tavoitteenasettelua ja ohjelmallisia kysymyksiä. Kalevi Kivistön presidentinvaalikampanjassa pääsimme ensi kerran julkisuuteen myös näillä asioilla.

Vaalitiedotus

Kuluneella kaudella järjestetyt kahdet vaalit sävyttivät voimakkaasti SKDL:n tiedotustoimintaa.

Kunnallisvaaleissa -80 valtakunnallista tiedottamista hoiti vaalitoimisto yhdessä SKDL:n tiedotusjaoston kanssa. Pääasiallinen työ jäi luonnollisesti kunta- ja piiritasolle. Paikallista tiedottamista avustettiin paitsi yleislusteilla myös ilmoitus- ja lentolehtispohjilla.

Presidentin valitsijamiesvaalien tiedotusta suunnitteli ja koordinoi vaalitiedotusryhmä, joka kokoontui säännöllisesti koko vaalikamppailun ajan. Kireä aikataulu aiheutti kuitenkin sen, että käytännön tiedotustehävien hoito jäi pääosin SKDL:n toimiston vastuulle.

SKDL:n presidenttiehdokkaan Kalevi Kivistön vaalikampanja saavutti suurta julkisuutta tiedotusvälineissä. Tiedotusvälineille toimitettiin Kivistön puheista puhereferaatit, joita myös julkistettiin. Erityisesti pyrittiin huomioimaan maakunnalliset ja paikalliset lehdet Kivistön puhepaikkakunnilla.

Joukkotiedotusvälineet

SKDL:n päätöselinten kokouksista ja päätöksistä samoin kuin johtohenkilöiden puheista on säännöllisesti tiedotettu STT:lle, Yleisradiolle ja lehdistölle.

Yleisradio on kertonut tapahtumistamme varsin tyydyttävästi. Porvarillinen lehdistö sen sijaan on ollut eniten kiinnostunut vain kansandemokraattisen liikkeen sisäisistä ongelmista.

Varsin laajaa julkisuutta tiedotusvälineissä saavutti SKDL:n uuden ohjelman julkistaminen kesäkuussa 1980.

Laajimmin SKDL:n tavoitteet ja aatemaailma pääsivät tiedotusvälineisiin kuitenkin Kalevi Kivistön presidentinvaalikamppailun kautta.

Tärkeimmistä SKDL:n kannanotoista ja johtohenkilöiden puheista on tiedotettu myös Neuvostoliiton uutistoimisto TASS:lle ja DDR:n uutistoimisto ADN:lle.

Kansandemokraattinen lehdistö

SKDL:n äänenkannattajia ovat nykyisin seuraavat lehdet: pää-äänenkannattaja Kansan Uutiset (7 kertaa viikossa), Kansan Tahto, Oulu (5), Kansan Sana, Kuopio (3), Kansan Ääni, Vaasa (3), Satakunnan Työ, Pori (3) ja Hämeen Yhteistyö, Tampere (3). Ruotsinkielisenä äänenkannattajana on Folktidningen Ny Tid (1).

SKDL on osallistunut Demokraattisen Lehtipalvelun kehittämiseen kuluneena kautena. Keväällä 1982 suoritettiin organisaatiouudistus, jossa perustettiin SKDL:n ja SKP:n sekä kansandemokraattisten lehtien ja kirjapainojen yhteisesti omistama Demokraattinen Lehtipalvelu Oy. Uudistus luo paremmat edellytykset DLP:n toiminnalle kansandemokraattisia lehtiä palvelevana tietotoimistona.

Julkaisutoiminta

AIKA-kalenterin julkaisemista on jatkettu. Kalenteria on uudistettu

niin sisällön kuin ulkoasunkin suhteen paremmin käyttäjien tarpeita vastaavaksi.

Kansan Joulu -lehti julkaistiin jouluksi -79 ja -80, mutta ei -81. Vappulehti julkaistiin -80 ja -81, mutta ei -82. Sekä joulu- että vappulehdet ovat muodostuneet lähinnä taloudelliseksi rasitteeksi eikä niiden myyntiin ole kiinnostusta. Tämänkaltaisista lehdistä lieenee syytä luopua kokonaan tai uudistaa ne ratkaisevasti.

Sisäisen tiedotuksen välineenä on toiminut SKDL tiedottaa -monistesarja, jota on julkaistu 8—11 numeroa vuodessa. Siinä tiedotetaan SKDL:n päätöselinten päätöksistä piirijärjestöille, muille kansandemokraattisille keskusjärjestöille, ay-liikkeessä toimiville kansandemokraateille jne.

12. liittokokouksen jälkeen on julkaistu kaksi SKDL-esitettä joukkojaan sekä monistettu englanninkielinen ulkolaisille tarkoitettu esite A Few Facts about SKDL.

Tiedotusjaosto

12. liittokokouksen jälkeen valittiin uusi tiedotusjaosto vasta elokuussa 1981. Jaosto on ottanut tehtäväkseen SKDL:n tiedotustoiminnan ideoinnin ja pitkän tähtäimen suunnittelun, ei niinkään käytännön tiedottamisen hoitamista. Jaoston työ keskeytyi pahasti odottamattomien ennakko-aikaisten presidentin valitsijamiesvaalien vuoksi. Vaalitiedotusta hoiti erillinen vaalien tiedotusryhmä.

Hyödy Kansan Keskittämisedusta

KESKITTÄMÄLLÄ
SAAT ALENNUSTA
VAKUUTUSMAKSUISTA
OTA YHTEYS!

PÄÄKONTTORI
Hämeentie 33,
puh. (90) 73161
Postiosoite: PL 45
00501 HELSINKI 50

